

Handläggare:
Medea Sandbladh
08 508 18 070

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2018-02-01

Uppföljning av stadsdelsnämndens budget 2017 – verksamhetsberättelse med bokslut 2017

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelse med bokslut för 2017.
2. Stadsdelsnämnden överlämnar verksamhetsberättelse med bokslut för 2017 till kommunstyrelsen.
3. Nämnden begär att ackumulerat netto 7,1 miljoner kronor avseende resultatenheter överförs till 2018.
4. Omedelbar justering.

Kerstin Sandström
stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	9
1. Ett Stockholm som håller samman	9
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	10
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	13
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	17
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	19
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	20
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	23
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	25
2. Ett klimatsmart Stockholm	29
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	29
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	30
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	31
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	31
2.5 Stockholms miljö är giftfri	32
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	33
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	34
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	34
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	36
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	37
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	39
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	39
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	41
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	42
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	43
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	47
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	49
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	51
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	53

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	56
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	59
Uppföljning av ekonomi.....	60
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	60
Resultatenheter	70
Investeringar.....	71
Försäljningar av anläggningstillgångar	71
Stora projekt som inte är investeringar.....	71
Ombudgeteringar.....	72
Medel för lokaländamål.....	72
Analys av balansräkning	72
Övrigt	73
Synpunkter och klagomål.....	74
Övrigt.....	75

Bilagor

1. Agressorrapport
2. Blankettset
3. Kvalitetsredovisning förskola
4. Uppföljning av internkontrollplan 2017
5. Uppföljning klimatinvesteringsprojekt
6. Uppföljning klimatinvesteringar elcyklar och belysning
7. Slutrapport klimatinvesteringsmedel
8. Uppföljning lokalt utvecklingsprogram (LUP) 2017

Sammanfattande analys

Verksamhetsberättelsen för Farsta stadsdelsnämnd 2017 omfattar redovisning och analyser av nämndens olika aktiviteter och resultat. Den ska ses ur perspektivet av den verksamhetsplan som upprättades för året och redovisar hur stadsdelsnämnden bidragit till att uppfylla de mål som kommunfullmäktige ställt upp. Förvaltningens bedömning är att nämnden genom sitt arbete bidragit till att Kommunfullmäktiges verksamhetsmål, inriktningsmål och visioner kan uppnås. I nedanstående sammanfattning beskrivs övergripande förvaltningens grunder för bedömningen av måloppfyllelse.

Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen uppvisar i årets förskoleundersökning förbättrade resultat med flera procentenheter jämfört med 2016 för samtliga fem målområden. Prioriteringen av barnfamiljer i arbetet med försörjningsstöd har gett resultat och andelen barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd har minskat till 2,2%. Andelen bostadslösa har under året minskat som en effekt av det systematiska arbete som görs med hjälp av bolotsen. Familjer med försörjningsstöd har informerats om rätten att söka så kallad sommarlovspeng för aktiviteter för barnen och samtliga berättigade familjer som sökt har också beviljats detta bistånd. Resultatet från brukarenkäterna inom parklek, fritidsgård och öppen förskola är mycket goda avseende nöjdhet, delaktighet och trygghet. I förskolan har man infört populära El Sistema, Stockholms kulturskolas orkesterskola där femåringar får bekanta sig med rytmik och sång och på längre sikt spela med en symfoniorkester. Aktivitetshuset Tuben har under året varit mycket välbesökt av stadsdelsområdets seniorer och närmare 400 aktiviteter för äldre har genomförts.

Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen och fastighetsägaren Atrium Ljungberg AB har ingått en överenskommelse om "gröna avtal" som syftar till att behålla eller förbättra lokalers miljömässiga prestanda. Kollektiva färdmedel och cyklar används i allt större utsträckning och 7 av förvaltningens 17 bilar har bytts ut. Miljöförvaltningen har tilldelat medarbetare på Utförarenheten socialpsykiatri Pingvinpriset för deras klimatsmarta exempel i april 2017, med motiveringen att "genom ett smart utnyttjande av elcyklar inspireras personalen till en klimatsmart och hållbar livsstil". För att förenkla arbetet med att minska användningen av kemiska produkter som innehåller oönskade ämnen, infördes kemikaliehanteringssystemet Chemsoft i förvaltningen under hösten. Farstas förskolor har genomfört alla åtgärder på nivå 1 för kemikaliesmart förskola och arbetar nu med nivå 2. Utvecklingsbara grönytor för parkändamål har bevakats noggrant för att undvika att de tas i anspråk för bebyggelse.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden uppnår målet om en budget i balans. Förvaltningen samverkar med olika högskolor och universitet i regionen för att utveckla arbetet med verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har fortsatt minska under året, liksom andelen barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd. Även de prioriterade grupperna, unga personer och vuxna med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, har minskat. Förvaltningen träffar regelbundet näringsidkare vid Sunneplan och Stieg Trenters torg för att gemensamt arbeta med hur torgen ska utvecklas för att bli mer levande och trygga, och har gemensamt med Stockholm Business Region (SBR) och Farsta jobbtorg informerat invånare

om hur man startar och bedriver egen näringsverksamhet, med ett informationstillfälle särskilt riktat till kvinnor.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Målen för sjukfrånvaron uppnås under 2017 efter en lång tids intensivt utvecklings- och åtgärdsarbete. Handlingsplanen för att förbättra socialsekreterarnas och biståndshandläggarnas arbetsmiljö har fortsatt implementeras och personalomsättningen samt behovet av externa konsulter har minskat under året. Förvaltningen har i samarbete med Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck genomfört en inspirationsdag kring jämställdhetsintegrering, där olika verksamheter presenterade och delade med sig av sina erfarenheter och goda exempel. Vid årets presentation av resultaten från stadsdelens deltagande i jämställdhetsundersökningen JÄMIX 2016, fick Farsta stadsdelsförvaltning stadens högsta poäng. Förvaltningen har startat en mötesplats för HBTQ+ ungdomar, och utvärderingen av mötesplatsen visar att de besökande ungdomarna upplever sig inkluderade, att deras nätverk utökats och att de hittat nya vänner. Kompetens kring våld i nära relationer och bemötande av våldsutsatta har utvecklats i alla berörda verksamheter. Inom nämndens verksamheter i egen regi har man haft särskilt fokus på kost och nutrition under året, och en projektanställd dietist har bidragit till ökad kompetens och bättre resultat inom området. Arbetet med att implementera digitalisering och ny teknik som ökar självständigheten för personer med funktionsnedsättningar har fortsatt.

NÄMNDENS ARBETE UNDER ÅRET

Stadsdelsnämndens sammansättning och sammanträden 2017

Under året har Farsta stadsdelsnämnd haft följande sammansättning.

Ledamöter	Ersättare
Lars Bäck (V) ordförande	Dan Lind (S)
Lars Jilmstad (M) vice ordförande	Siv Berglund (S) från 30 januari
Kjell Backman (S)	Pelle Pettersson (S)
Moa Sahlin (S)	Fatou Mané (S)
Daniel Harc (S)	Anita Jonsson (MP) till 20 mars
Karin Lekberg (S)	Lisa Carlbom (MP) från 20 mars
Mariana Moreira Duarte (MP)	Giacomo Basterri (MP)
Martin Westin (MP) till 30 januari	Parvaneh Paparzadeh (V) till 12 juni
Anita Jonsson (MP) från 20 mars	Marre Mayr (V) från 4 september
Arne Fredholm (M)	Marie-Louise Gudmundsson (M)
Ann-Louise Ebérus (M)	Klas Wissman (M)
Leif-Åke Andersson (M)	Kristina Wallentin (M)
Lisbeth Crabo Ljungman (M)	Stefan Back (L)
Peter Öberg (L)	Malena Liedholm Ndounou (C)
	Lars Hultkvist (KD)

Nämnden har under verksamhetsåret genomfört elva protokollförda sammanträden. De flesta genomfördes i konferenscentret i gatuplanet vid Storforsplan i Farsta centrum. Sammanträdet

den 9 mars hölls i matsalen i Tallkrogens skola och sammanträdet den 14 november i matsalen i Gubbängsskolan.

Före sammanträdena – Öppet forum med olika teman

Direkt före nämndens sammanträden ordnas ett Öppet forum där allmänheten kan ställa frågor och diskutera med nämnden. Vid fyra tillfällen under året – hälften så många som föregående år – har olika teman och satsningar presenterats i anslutning till denna frågestund. (En presentation av metoder för jämställdhetsanalyser inom socialpsykiatri ställdes in på grund av sjukdom.)

- Arbetsförmedlingen och Jobbtorg (9 mars)
- Rekreatiionsstråket Fagersjö–Farsta strand (18 maj)
- Sportscamp (19 oktober)
- Familjestödsenheten – en av årets Kvalitetsutmärkelsemottagare (14 december)

Invånarnas engagemang vid Öppet forum och sammanträden

Invånarnas intresse för att besöka Öppet forum och ställa frågor till nämnden har ökat jämfört med förra året. I snitt har sju personer kommit under 2017, jämfört med fyra år 2016 och tio år 2015. Årets ökning beror uteslutande på ett par välbesökta öppna forum med stort engagemang om Majroskogen och om rekreatiionsstråket längs Magelungen. I snitt har knappt två besökare stannat kvar under själva nämndsammanträdet, vanligen bara under korta delar av det. Det är i princip samma resultat som förra året. Vid fyra av sammanträdena fanns ingen allmänhet närvarande.

Avgörande för antalet besökare tycks liksom tidigare år inte vara var sammanträdet hålls utan vilka frågor som ska behandlas, antingen vid Öppet forum eller under sammanträdet.

Webbsända sammanträden

Webbsändningarna av sammanträdena upphörde efter årets första sammanträde. Tittarsiffrorna var låga och nämnden bedömde att sändningarna inte bidrog till utvecklingen av den lokala demokratin genom att göra nämndens sammanträden mer tillgängliga.

Medborgarforum

För att ge invånare i stadsdelsområdet tillfälle att ställa frågor, framföra synpunkter och diskutera mer informellt med förtroendevalda har nämnden även genomfört medborgarforum vid fyra tillfällen: under demokrativeckan i Farsta centrum tillsammans med Farsta ungdomsråd den 10 februari, i Gubbängen den 9 maj, i Sköndal den 27 september och i Tallkrogen den 6 november. Det första tillfället var en fredag, vilket troligen bidrog till att mycket få kom. Övriga tre tillfällen har varit mer välbesökta (i snitt 15 personer), dock inte lika mycket som året innan (i snitt 25 personer).

Exempel på ärenden som nämnden behandlar under året

Varje år behandlar nämnden verksamhetsplan och budget, tertialrapporter, årsredovisning och bokslut. Dessutom avhandlas en rad ärenden inom de olika verksamhetsområden som stadsdelsnämnderna ansvarar för. Det kan till exempel gälla kvalitetsgarantier för verksamheterna, nya förskolor, åtgärder i den fysiska miljön, upphandlingar, brukarundersökningar och verksamhetsuppföljningar, tillsyn av försäljningen av folköl och tobak, föreningsbidrag och rapporter om sommarjobb och kolloverksamhet. Stadsrevisionens

granskningar av nämndens verksamheter besvaras.

Nämnden behandlar även remisser från kommunstyrelsen av förslag till stadsövergripande program och riktlinjer inom olika områden, innan de fastställs av kommunfullmäktige. Även detaljplaner remissbehandlas.

För kännedom anmäls årligen ett antal rapporter från socialnämnden och äldre- och funktionshinderombudsmannens, funktionshinderinspektörernas och socialtjänstinspektörernas rapporter anmäls, liksom de rapporter från Stadsrevisionen som är av intresse för nämnden.

Vid den slutna delen av nämndens sammanträden behandlas bland annat den myndighetsutövning mot enskild som enligt lag inte får delegeras till nämndens sociala utskott – nedläggning av faderskapsutredningar, yttranden till tingsrätten om adoptionsansökningar och vissa vårdnadsärenden. Där tas även upp ärenden enligt lex Sarah om missförhållanden eller risk för missförhållanden i verksamheter som drivs enligt socialtjänstlagen, och ärenden enligt lex Maria om allvarig skada i hälso- och sjukvården. Ibland förekommer även upphandlingsärenden.

Medborgarförslag

Sedan 2007 kan invånare i stadsdelsområdet lämna in medborgarförslag till nämnden. Förslagen ska gälla något sakområde som nämnden ansvarar för.

Under 2017 har nitton medborgarförslag lämnats in, att jämföra med femton förra året, tjugo året dessförinnan och åtta år 2014. Förslagen handlar som vanligt främst om förbättringar och satsningar i den fysiska miljön, och i några fall om utveckling av de kommunala verksamheterna. Nio förslag har besvarats under året. Tio förslag lämnades in sent under hösten och besvaras tidigt under vårvintern 2018. I början av året besvarade nämnden även ett medborgarförslag som lämnades in i slutet av 2016.

Sociala delegationen

Ärenden som gäller myndighetsutövning mot enskilda personer behandlas oftast av det sociala utskott som nämnden utser direkt efter nyår. I enlighet med nämndens instruktion för delegationen består den av fem ledamöter och fyra ersättare. Delegationen har under 2017 haft följande sammansättning.

Mariana Moreira Duarte (MP)	ordförande
Arne Fredholm (M)	vice ordförande
Kjell Backman (S)	ledamot
Karin Lekberg (S)	ledamot
Peter Öberg (L)	ledamot
Giacomo Bastreri (MP)	ersättare
Fatou Mané (S)	ersättare
Leif-Åke Andersson (M)	ersättare
Marie-Louise Gudmundsson (M)	ersättare

Under verksamhetsåret har delegationen genomfört tjugotre protokollförda sammanträden (två färre än 2016), varav sex (två färre än 2016) varit extra sammanträden som hållits med anledning av brådskande ärenden.

Liksom tidigare år har nämnden för 2017 även utsett ett antal särskilt förordnade ledamöter som har rätt att fatta beslut i vissa specifika former av ärenden, där beslut behöver fattas mycket skyndsamt. De särskilt förordnade är samma fem som även är ledamöter i sociala delegationen.

Pensionärsrådet

Kommunfullmäktige har beslutat att stadsdelsnämnderna ska ha egna pensionärsråd som rådgivande organ i frågor som rör äldres levnadsförhållanden. Rådet utses av nämnden och består av fem ledamöter och fem ersättare som nomineras av de rikstäckande pensionärsorganisationer med öppet medlemskap som har verksamhet inom stadsdelsnämndens geografiska område. Rådet har under 2017 haft följande sammansättning.

Berit Johansson	ordförande (PRO Tallkrogen-Gubbängen)
Christina Johansson	vice ordförande (SPF Farsta)
Inger Sjöberg	ledamot (PRO Farsta centrum)
Gun-Britt Dahlberg	ledamot (PRO Farsta strand)
Greta Jönsson	ledamot (SPF Sköndal)
Susanne Watthiersson	ersättare (PRO Hökarängen)
Bror Palmäng	ersättare (PRO Sköndal)
Lisbeth Andersson	ersättare (PRO Farsta centrum)
Alexandra Posacki	ersättare (SPF Farsta)
Yvonne Algård	ersättare (SPF Sköndal)

Rådet har genomfört elva protokollförda sammanträden under 2017.

Rådet för funktionshinderfrågor

Kommunfullmäktige har beslutat att stadsdelsnämnderna ska ha egna råd för funktionshinderfrågor, som rådgivande organ i frågor som rör levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning. Rådet består av sju ledamöter som utses av nämnden efter förslag från Handikappföreningarnas samarbetsorgan, HSO. Rådet har under 2017 haft följande sammansättning.

Kerstin Järneberg	ordförande (HSO)
Blazena Westerlund	vice ordförande (HSO)
Carita Mandelin	ledamot (HSO)
Beatrice Kolijn	ledamot (DHR) till 18 maj
Jaan Kaur	ledamot (DHR) från 18 maj
Lars Jonsson	ledamot (HSO)
Annika Nyström Karlsson	ledamot (HSO)
Lena Nisula Wester	ledamot (SRF)

Rådet har genomfört tio protokollförda sammanträden under 2017.

Demokratirådet

Vid sammanträdet den 21 maj 2015 inrättade stadsdelsnämnden ett demokratiråd. Rådet följer förvaltningens arbete inom demokratiområdet, bereder ärenden och lämnar förslag till

nämnden inom ramen för kommunfullmäktiges inriktningsmål om ett demokratiskt hållbart Stockholm. Rådet har under 2017 haft följande sammansättning.

Martin Westin (MP)	ordförande till 30 januari, lämnade sedan nämnden
Moa Sahlin (S)	ledamot, ordförande från 9 mars
Klas Wissman (M)	vice ordförande
Anita Jonsson (MP)	ledamot från 9 mars
Lars Bäck (V)	ledamot
Stefan Back (L)	ledamot

Demokratarådet har genomfört tre protokollförda sammanträden under 2017.

Utvecklings- och näringslivsrådet

Under 2011 inrättade stadsdelsnämnden ett lokalt näringslivsråd – ett forum där företrädare för nämnden och förvaltningen regelbundet träffar den lokala företagarföreningen och enskilda näringsidkare för att utbyta information och diskutera näringslivsrelaterade frågor. Det grundläggande syftet är att verka för en fortsatt positiv utveckling för områdets företagare och för etablerandet av fler arbetsplatser i stadsdelsområdet.

Under 2015 beslutade nämnden att näringslivsrådet skulle byta namn till utvecklings- och näringslivsrådet. Rådet har under 2017 haft följande sammansättning.

Karin Lekberg (S)	ordförande
Lars Jilmstad (M)	vice ordförande
Lars Bäck (V)	ledamot
Kjell Backman (S)	ledamot (istället för företrädare för (MP))
Peter Öberg (L)	ledamot
Lars Hultkvist (KD)	ledamot

Rådet har genomfört fyra protokollförda sammanträden under 2017.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen uppvisar i årets förskoleundersökning förbättrade resultat med flera procentenheter jämfört med 2016 för samtliga fem målområden. Prioriteringen av barnfamiljer i arbetet med försörjningsstöd har gett resultat och andelen barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd fortsätter att minska och är nu nere på 2,2%. Andelen bostadslösa har under året minskat som en effekt av det systematiska arbete som görs med hjälp av bolotsen. Resultatet från brukarenkäterna inom parklek, fritidsgård och öppen förskola är mycket goda avseende nöjdhet, delaktighet och trygghet. Familjer med försörjningsstöd har informerats om rätten att söka så kallad sommarlovspeng för aktiviteter för barnen och samtliga berättigade familjer som sökt har också beviljats detta bistånd. I förskolan har man infört populära El Sistema, Stockholms kulturskolas orkesterskola där femåringar får bekanta sig med rytmik och sång och på längre sikt spela med en

symfoniorkester. Aktivitetshuset Tuben har under året varit mycket välbesökt av stadsdelsområdets seniorer och närmare 400 aktiviteter har genomförts.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

● Uppfylls helt

Analys

Farsta stadsdelsförvaltning uppvisar i årets förskoleundersökning förbättrade resultat med flera procentenheter jämfört med 2016 för samtliga fem målområden – Utveckling och lärande, Normer och värden samt barns inflytande, Samverkan med hemmet, Kost, rörelse och hälsa och Nöjdhet, trygghet och rekommendation. De genomsnittliga nöjdhetsresultaten för enskilda påstående är dock generellt lägre än eller jämförbara med stadens genomsnitt.

Farstas vårdnadshavare är enligt enkätundersökningen generellt mycket nöjda med förskoleverksamheten i dess helhet, med betoning på barnens utveckling och lärande och att de är trygga på förskolan. Två utvecklingsområden är tydliga. Samverkan med hemmet behöver utökas och förskolornas kommunikation med vårdnadshavarna om verksamhetens olika målområden måste förbättras. När det gäller målområdet Kost, rörelse och hälsa måste förskolorna arbeta med att förbättra kommunikationen. Svarsfrekvens måste höjas för att säkerställa vårdnadshavarnas delaktighet och inflytande. De kommunala förskolorna i Farsta har sammantaget lite bättre resultat än de fristående, med undantag för målområdet Kost, rörelse och hälsa.

Förvaltningen kommer under 2018 att följa stadens införandestrategi för Skolplattformen, som förväntas ge helt andra möjligheter till likvärdig dokumentation och digital kommunikation med vårdnadshavare. Digitalisering kommer vara ett övergripande mål inom förskoleverksamheten. En plan för digitaliseringen i förskolan har tagits fram som inkluderar utbildningssatsningar och inköp.

Andel barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd fortsätter att minska och är nu nere på 2,2%. Prioriteringen av barnfamiljer i arbetet med försörjningsstöd har gett resultat. Även ett fungerande internt samarbete i förvaltningen samt med externa verksamheter som jobbtorg, arbetsförmedling, försäkringskassa och psykiatri har bidragit till minskningen av barnfamiljer med försörjningsstöd.

[illegible]

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Farsta har gjort extra marknadsföringsinsatser i form av aktiv kontinuerlig annonsering och deltagande på rekryteringsmässor. Kontinuerliga nyrekryteringar genomförs av förskollärare, men det är en eftertraktad yrkeskår och många byter arbetsplats. Förvaltningen har haft dialog med förskollärarna om deras behov och arbetar med att se över deras arbetsförutsättningar.							
  Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	2 %	0,5 %	1,5 %	1 %	1 %	Öka	2017
  Andel nöjda föräldrar	87 %			85 %	87 %	87 %	2017
  Antal barn per grupp	15,5 barn/avd.			15,5 barn/avd.	16	16	VB 2017
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9 st			4,9 st	4,9	4,9	VB 2017
  Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	93,9 %				90 %	90 %	2017
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6			3,5	3,8	3,8	2017
Analys Förvaltningen når inte ännu upp till målet, men det systematiska kvalitetsarbete som pågår har förbättrat resultatet på kvalitetsindikatorn med ett steg för samtliga områden jämfört med år 2016.							
  Svarefrekvens på förskoleundersökningen	60 %				80 %	80 %	2017
Analys Den alldeles för låga svarsfrekvensen är ett utvecklingsområde. 2016 var den 65 procent . Andelen svarande skiljer sig stort mellan de olika förskoleområdena, från 50 procent i Fagersjö till 74 procent i Farsta strand. Stadens kommunala enheters svarsfrekvens var 69 %, en minskning med två procentenheter jämfört med 2016.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, samt de stadsdelsnämnder som lyfts fram i riktlinjerna för det lokala utvecklingsarbetet, utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle runt grund- och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn i Farsta har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förskolans och fritidens verksamheter ska hålla en hög kvalitet och bidra till att Farstas barn och ungdomar får goda och jämlika uppväxtvillkor oavsett bakgrund och förutsättningar. Barn ska ha likvärdig tillgång till en förskola där deras individuella inlärningsprocesser uppmärksammas och stöds i en stimulerande pedagogisk miljö. Läroplanens mål ska uppfyllas, med särskilt fokus på barns utveckling av sina språkliga förmågor. Barn och föräldrar som behöver stöd från socialtjänsten ska få tidig och adekvat hjälp.

Förväntat resultat

- Förskolornas resultat förbättras i kvalitetsindikatorns olika ämnesområden
- Vårdnadshavarna upplever att barnen uppmuntras att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen på förskolan (Förbättrat resultat i förskolenkäten)
- Vårdnadshavarna upplever att den pedagogiska miljön på förskolan uppmuntrar till lek, utveckling och lärande. (Förbättrat resultat i förskolenkäten)
- Antalet barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd minskar.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
	Förskolornas resultat på området Barns matematiska utveckling i kvalitetsindikatorn	3,5			3,3	3,4		2017
	Förskolornas resultat på området Barns språkliga och kommunikativa utveckling i kvalitetsindikatorn	3,6			3,5	3,7		2017
Analys Resultatet för förskoleverksamhetens bedömning om hur man arbetar med barns språkliga och kommunikativa utveckling är detsamma som år 2016. En procentenhet bättre än vid mätning i tertialrapporten 2. Resultatet för förskoleverksamhetens bedömning om hur man arbetar med skapande verksamhet och olika uttrycksformer är detsamma som år 2016. Generellt utvecklingsområde är att digitala verktyg ska vara mer tillgängligt för barnen och användas i barnens läroprocesser och dokumentation av barns förändrade språkanvändning.								
	Förskolornas resultat på området Naturvetenskap och teknik i kvalitetsindikatorn	3,5			3,4	3,5		2017
	Förskolornas resultat på området Pedagogisk miljö och material i kvalitetsindikatorn	3,6			3,5	3,7		2017
Analys Resultatet för förskoleverksamhetens bedömning om hur man utnyttjar den pedagogiska dokumentationen är detsamma som år 2016. Resultatet för förskoleverksamhetens bedömning om hur man arbetar med skapande verksamhet och olika uttrycksformer är detsamma som år 2016. Generellt utvecklingsområde är att digitala verktyg ska vara mer tillgängligt för barnen och användas i barnens läroprocesser och dokumentation av miljön.								
	 Vårdnadshavarna upplever att barnen	80 %	80 %	81 %		79 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
uppmuntras att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen på förskolan							
● ♀ Vårdnadshavarna upplever att barnen uppmuntras till att utveckla sitt matematiska tänkande.	80 %	78 %	82 %		76 %		2017
● ♀ Vårdnadshavarna upplever att barnen uppmuntras till att utveckla sitt språk.	84 %	81 %	87 %		84 %		2017
● ♀ Vårdnadshavarna upplever att den pedagogiska miljön på förskolan uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.	84 %	83 %	86 %		84 %		2017
◆ ♀ Vårdnadshavarna upplever att förskolan använder digitala verktyg för utveckla barnens förmåga till skapande, kommunikation och lärande	62 %	61 %	62 %		75 %		2017
Analys Det kommer vara ett stort fokus på digitalisering av förskolans verksamhet under 2018. Förskollädares och personal kommer att få riktad utbildning om skolplattformen, det ger förutsättningar för utvecklad digital pedagogisk dokumentation och kommunikation med vårdnadshavare							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Farstas nya språkprogram implementeras på förskolorna.	2017-01-01	2017-12-31	
▶ Förskolenheterna säkrar att barnen ges förutsättningar att utveckla sin digitala kompetens	2017-01-01	2018-12-31	
✓ Förutsättningar för att ombilda språkverksamheten Nallen till en språkförskola utreds.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Pedagogisk dokumentationsutbildning, grund- och fortsättning genomförs för 80 förskolepedagoger.	2017-01-01	2017-06-30	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

● Uppfylls helt

Analys

Under 2017 har antalet orosanmälningar kring barn och unga ökat. Det går ännu inte att se om det grundar sig i ökad anmälningsbenägenhet eller om det är en faktisk ökning av barn och ungas utsatthet. Förvaltningens personalförstärkningar och en justering av organisationen är ett sätt att möta den ökade belastning som det ökade antalet barnavårdsanmälningar innebär. Förvaltningen har också i större utsträckning behövt använda särskilda HVB-hem för att

vårda ungdomar som begått allvarliga våldsbrott, vilket medför stora placeringskostnader. För att förebygga och förhindra att barn och ungdomar behöver placeras på institution har socialtjänsten arbetat med att utveckla och tillämpa utredningsmetoden Signs of Safety. När det gäller de allra allvarligaste fallen där barn far illa är möjligheterna till alternativa lösningar dock begränsade. Insatserna som ges till barn och ungdomar har förstärkts men behöver utvecklas ytterligare för att ge bästa möjliga effekt. Metoderna behöver utvecklas för att möta en ökad komplexitet i ärendena liksom samarbetet med de professionella och sociala nätverk som finns runt barnen och deras familjer.

För att tidigt stödja föräldrar och förebygga konflikter i familjer har förvaltningen erbjudit intresserade föräldrar föräldrautbildning enligt Alla Barn i Centrum (ABC), som bygger på barnkonventionens värderingar och ger vårdnadshavarna verktyg att bemöta barn med positiv respons. För vårdnadshavare med återkommande svårare konflikter med sina barn har KOMET-grupper genomförts. Kursen ger vårdnadshavarna insikter och verktyg att hantera vardagskonflikter och skapa ett positivt samspel mellan föräldrar och barn.

Särskilda kuratorsinsatser har erbjudits föräldrar med barn i förskolor i Hökarängen, utifrån att förskoleledning och medarbetare i området noterat ett behov av mer stöd i föräldrarollen än förskolan kan erbjuda. Förvaltningen har därför gett Famnen, en psykosocial stödinsats inom förvaltningens öppenvård för barn och ungdom, ett utökat uppdrag genom en riktad satsning för att stärka vårdnadshavare i sin föräldraroll. Medarbetare på Hökarängens förskolor har rekommenderat och lotsat familjer i behov av en samtalskontakt till Famnens kuratorer. Under 2017 har cirka 35 familjer etablerat kontakt med Famnen.

Farsta har jämförelsevis fler ungdomar som anger att de lider av psykisk ohälsa. Under året har skola, fritid, polis, socialtjänst, preventionssamordnare och civilsamhället samverkat kring det drogforebyggande arbetet ANDT (alkohol, narkotika, doping och tobak) i ett folkhälsonätverk med Länsstyrelsen, Socialförvaltningen och Stockholms läns landsting. Fokus har varit forskning kring barn och ungdomars psykiska hälsa.

Förvaltningen har organiserat ett aktivt uppsökande och samordnande arbete för att nå hemlösa med missbruk eller psykisk ohälsa. En samordnare har anställts som tillsammans med två koordinators har samordnat insatserna. Förvaltningen har haft ett tätt samarbete kring hemlösa med lokala frivilligorganisationer och lokala kyrkan. Koordinatorerna har startat ett sommarcafé på ett torg i stadsdelen där utsatta hemlösa träffas, för att aktivt kunna erbjuda kontakt och vidare insatser till gruppen hemlösa med missbruksproblematik. Genom detta uppsökande arbete har man också kunnat leda hemlösa vidare till stadsdelens lågtröskelverksamhet, där de har fått mat genom soppkök och även kläder och vidare rådgivning.

Koordinatorerna har även arbetat tillsammans med Sociala Insatsgruppen för att nå hemlösa ungdomar, och två ungdomar har genom detta arbete kunnat ges försökslägenheter. Under året har Vuxenheten haft 46 försökslägenheter, av dessa har 18 personer tagit över dem till eget förstahandskontrakt. Förvaltningen har nått upp till målet gällande totalt antal personer som tar över försökslägenheter till eget kontrakt. Det är en skillnad i utfall mellan könen, vilket också speglar mäns och kvinnors skilda behov och förutsättningar inom missbruksvården generellt sett, där till exempel hemlöshet drabbar män och kvinnor på olika sätt. Verksamheten arbetar medvetet för att män och kvinnor utifrån sina behov ska ges samma möjligheter till ett självständigt och missbruksfritt liv.

Under året har myndighetsutövningen för vuxna omorganiserats. En informationsgrupp har startat, med erfarna socialsekreterare som håller i första samtal för rådgivning, uppstart av utredning och akuta pågående ärenden. Denna grupp har en koordinator med direkt ansvar för just gruppen hemlösa med missbruk eller psykisk ohälsa och som samarbetar med den uppsökande verksamheten.

En bolots har anställts som erbjuder bostadslösa barnfamiljer stöd med att söka bostad. Bostadslösa barnfamiljer aktuella på ekonomiskt bistånd remitteras av socialsekreterare till bolots som erbjuder ett aktivt stöd i hur man söker bostad. Andelen bostadslösa har under året minskat som en effekt av det systematiska arbete som görs inom försörjningsstödshandläggningen med hjälp av bolotsen, och från januari till juni har kostnaderna för vandrarhem, härbärge och hotell minskat.

Budget- och skuldrådgivningen är en viktig del i att förebygga ekonomisk nöd och utsatthet, och under året har mer än ett hundratal hushåll fått budget- och skuldrådgivning genom förvaltningen.

Samtliga 48 butiker som säljer tobak i Farsta stadsdelsområde fått tillsynsbesök. En butik visade sig sälja felmärkt tobak hittades och ett tillsynsärende.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	82,8 %	79,4 %	87,4 %	85,9 %	84 %	84 %	VB 2017
Analys För att höja andelen barn och ungdomar som ej återkommer inom 12 månader, kommer enheten under 2018 organiseras om något för att bättre fokusera på utredning alternativt insatsuppföljning på ungdomssidan. Även chefstätheten kommer ökas. Ett arbete med att förbättra kvaliteten på uppföljningen av insatser pågår. Det är en skillnad i utfall mellan pojkar och flickor, som främst beror på att ärenden gällande pojkar under 2017 varit av mer komplex problematik och med allvarlig kriminalitet. Denna grupp av pojkar är svår att bibehålla motivationen hos och de avbryter oftare insatser, vilket kan betyda att de i högre grad återkommer inom 12 månader.							
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	91,46 %	92 %	91,01 %	91,67 %	92 %	tas fram av nämnde n	2017
Analys Verksamheten ska fortsätta arbeta med kommunikation, bemötande och tillgänglighet för att höja andelen av enskilda som anser sig ha fått stöd i enlighet med sitt beslut och säkerställa att sökande känner sig delaktiga i utredning, beslutsfattande och uppföljning.							
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	26,85	25 %	28,57 %		25 %	Fastställs av nämnde n	2017
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	38,3 %	40,7 %	33,3 %	34,8 %	35 %	35 %	VB 2017
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är	76 %	79 %	73 %	67 %	70 %	80 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes							
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	62 %	67 %	58 %		62 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	88 %	88 %	87 %		88 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	87 %	90 %	83 %		87 %	tas fram av nämnden	2017
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	33 %	78 %	22 %	6 %	25 %	25 %	2017
  Antal hemlösa	167 st	117 st	50 st	167 st	130 st	tas fram av nämnden	2017
Analys Ingen hemlöshetsräkning har gjorts under 2017. Utfallet på indikatorn utgår från 2016 medan årsmålet är satt för nästa räkning, vilken sker 2018.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Farstas invånare lever utifrån sina olika behov och förutsättningar ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Beskrivning

Farstas invånare ska ha tillgång till en individ- och familjeomsorg som är evidensbaserad och lokalt förankrad, och som präglas av helhetssyn och samarbete. Det vräkningsförebyggande arbetet ska utvecklas. Hemlösa får stöd och hjälp för att hitta kortsiktiga och långsiktiga boendelösningar. Barn i familjehem ska kontinuerligt följas upp och ges individuellt stöd och

får även stöd i gruppverksamhet. Personer boende i Hökarängen och Fagersjö prioriteras när det gäller budget och skuldrådgivning. I förskolor, parklekar, öppna förskolor och fritidsgårdar ska förebyggande insatser bedrivas som baseras på kända risk- och skyddsfaktorer.

Förväntat resultat

- Färre barn, ungdomar och familjer i behov av insatser behöver återkomma efter genomförd insats,
- Föräldrar i Hökarängen med barn i förskola och i behov av psykosociala stödsamtal blir stärkta i sitt föräldraskap.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel som upplever att de blivit bra bemötta vid utredning och biståndsbedömning inom individ- och familjeomsorg och funktionsnedsättning.	78	72 %	88 %	60	80 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Fortsatt utvecklingsarbete för att skapa en familjecentralliknande verksamhet ett ökat samarbete mellan sociala barna- och ungdomsvården. Öppna förskolan och landstingets verksamheter BMM, BVC, vårdcentral	2017-01-01	2017-12-31	
 I enlighet med den lokala samverkansöverenskommelsen med polisen ska barn och ungdom/utredning och familjestödet utveckla samarbetsforumet SSPF.	2017-01-01	2017-12-31	
 Riktad budget och skuldrådgivning ska ske för boende i Hökarängen och Fagersjö	2017-01-01	2017-12-31	
 Två förskolor i Hökarängen och Fagersjö arbetar med metoden preventionsprofil	2017-01-01	2017-12-31	
 Två förskolor i Hökarängen ska samarbeta nära med kuratorerna vid Famnen och erbjuda föräldrar i behov av psykosociala stödsamtal detta.	2017-01-01	2017-12-31	
 Två förskolor utbildar personal i ABC-metoden för pedagoger.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls helt

Analys

Arbetet med den lokala parkplanen slutfördes och planen beslutades i augusti.

Förvaltningen ansökte och fick klimatinvesteringsmedel för avfallskärl med solcellsdriven komprimering. Kärlen ställdes ut på platser där många människor samlas, bland annat på badplatserna. Samtliga kärl som placerades vid Hökarängsbadet blev vandaliserade genom att solcellspanelen bändes loss. Reparationerna av kärlen var kostsamma och de kommer att

placeras på andra platser nästa säsong.

Parkleken Nybyggets upprustning färdigställdes under sommaren. Parken har kompletterats med ett flertal nya lekredskap bland annat en klätterställning och en stor skejtpark som använts flitigt av både barn och vuxna.

En bostadsnära park med lekplats har rustats upp på Frimärksvägen. Ett samrådsmöte hölls i parken inför upprustningen och ett tiotal närboende deltog. Efter mötet inkom skriftligt önskemål om odlingsmöjligheter. Stadsodlingen förväntas komma igång till sommaren 2018.

Fritidsträdgårdsföreningen Larsboda har flyttat till ett nytt område ungefär en kilometer söderut mot gränsen till Huddinge. Anledningen till föreningens flytt är att området Klockelund ska bebyggas med bostäder. Exploateringsnämnden har bekostat projektet.

Ett medborgarförslag med önskemål om en skejtramp på Farstaängen beslutades av nämnden i september. Skejtrampen stod på plats i parken i december.

Under året genomfördes ett antal trygghetsdialoger med lokala handlare och boende i Farsta strand och vid Sunneplan. Inom ramen för samverkansavtalet med polisen genomfördes en trygghetsanalys av situationen och ett åtgärdsprogram för platserna togs fram.

Samverkande myndigheter, fastighetsbolag och handel påbörjade under året genomförande av handlingsplanen innefattande fysiska förbättringar av torgen och sociala aktiviteter för att göra Stieg Trenters torg trivsammare och tryggare. Bland annat gav förvaltningen och Familjebostäder stöd till start av föräldravandrare i Farsta strand och till en ungdomsförening som ordnade särskilda ungdomsaktiviteter. Familjebostäder genomförde ett antal fysiska förbättringar för att öka tryggheten vid Sunneplan.

Inom ramen för Farsta lokala brottsförebyggande råd initierades en orsaksanalys av invånarnas oro och upplevda otrygghet i Fagersjö.

[illegible]

Nämndmål:

Farsta är ett tryggt stadsdelsområde

● Uppfylls helt

Beskrivning

I Farsta ska invånarna känna sig trygga. Trygghet och trivsel ökar när stadsdelsområdet är välskött och invånarna har inflytande i sitt område. Förvaltningen ska engagera sig lokalt genom samarbete med föreningar och civilsamhället, och genom det lokala utvecklingsprogrammet (LUP) i prioriterade områden.

Utveckling av park- och stadsmiljö samt risk- och brottsförebyggande arbete utförs i samverkan med intresserade invånare, fastighetsägare, polisen och andra förvaltningar. Nämndens verksamheter och mötesplatser ska upplevas som trygga.

Förväntat resultat

- Andelen invånare som känner sig trygga ska vara hög

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● ♀	Andel barn och ungdomar som känner sig trygga vid besök i parkleken.	95,2 %	95 %	95 %		80 %		2017
● ♀	Andel ungdomar som känner sig trygga vid besök på fritidsgården.	99,22 %	98	100		80 %		2017
● ♀	Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn känner sig tryggt på förskolan	90 %	88 %	91 %		90 %		2017

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Ett arbete ska påbörjas för att utreda och skapa förutsättningarna för att genomföra ett förstärkt ungdoms och trygghetsskapande arbete kallat "Farstalyftet" i Farsta.	2017-01-01	2017-12-31	
	Analys En utredning är genomförd under 2017 och ett uppsökande arbete mot unga vuxna som befinner sig i Farsta strand ska planeras.			
✓	Förvaltningen ska i samarbete med trafikkontoret utreda möjligheterna att öka tryggheten vid Stieg Trenters torg.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Utplacering av självkomprimerande skräpkorgar på badplatserna, vissa parklekar samt Farstanäsets grillplats.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

● Uppfylls helt

Analys

Under året har en gruppboestad med sex boendeplatser i Lilla Sköndal färdigställts. I Tallkrogen har 10 servicelägenheter påbörjats. Förvaltningen har också varit med i diskussionerna om Teliaområdet samt Stora Sköndals område när det gäller gruppboestäder.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6			0	6	tas fram av nämnden	2017
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	10			16	10	tas fram av nämnden	2017

Nämndmål:

Invånarna har tillgång till särskilda boendeformer efter behov

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden ska bidra till att fler boenden byggs i stadsdelen och att invånarna har tillgång till särskilda boendeformer. Rådet för funktionshinderfrågor är delaktiga i planeringen av nya bostäder för personer med funktionsnedsättning och får tidigt insyn i processen för möjligheterna att påverka. 2017 färdigställs en gruppboestad i Sköndal och 2018 planeras ännu en gruppboestad/ serviceboestad i Tallkrogen.

Förväntat resultat

- Förvaltningen lämnar in intresseanmälningar i de relevanta planprocesser som startar i stadsdelen.
- Antalet lägenheter för invånare med särskilda behov ökar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Resultatet från brukarenkäterna inom parklek, fritidsgård och öppen förskola är mycket goda avseende nöjdhet, delaktighet och trygghet. De boende i stadsdelen som besöker de öppna verksamheterna upplever dem som attraktiva, trygga och möjliga att påverka.

Under sommaren har förvaltningen erbjudit en mängd verksamheter: läger för ungdomar, badbussar, sommar öppen parklek, öppen ungdomsverksamhet, tjejvecka på Tuben, ungdomsverksamhet vid Sköndalsbadet, dagläger för funktionsnedsatta ungdomar och

sportscamp. De flesta aktiviteter och verksamheter har fungerat väl, dock har det kalla vädret gjort att det periodvis varit få besökare vid utomhusaktiviteter. De flesta av sommarens aktiviteter rör sig kring idrott, rörelse och motion. Sportscamp lockar många barn och är ett unikt exempel på gott samarbete med lokala idrottsföreningar och med idrottsförvaltningen. I år deltog 451 barn och unga i sportscamp och enkätsvar visar på mycket hög nöjdhet.

Fritidsverksamheten har ordnat arbetsplatser för 60 av förvaltningens 470 sommarjobbade ungdomar. Av dem arbetade 52 ungdomar på sportscamp och 8 ungdomar på parklek och badbuss.

Efter sommaren invigdes den nya utemiljön i parkleken Nybygget med en attraktiv skatepark, nya lekställningar och stora möjligheter för spontan idrott, rörelse och lek. Besökare till parkleken har efter ombyggnaden ökat kraftigt från en redan ganska hög nivå.

Förvaltningen har två kvällar i veckan erbjudit en riktad öppen verksamhet för funktionsnedsatta ungdomar 13-21 år. I samarbete med Svenska kyrkan har förvaltningen haft en öppen mötesplats som kallas Himmel och Pannkaka, och tillsammans med sdf Hägersten-Liljeholmen har discoarrangemang ordnats en lördag i månaden. I Sköndalshallen erbjuds varje fredag kväll en öppen idrottsverksamhet för ungdomar. Olika idrottsaktiviteter förekommer utefter ungas önskemål, lek, hinderbana, fotboll, basket, dans med mera. Det varierade utbudet har gjort att andelen flickor har ökat, mellan 70-140 ungdomar kommer varje fredag kväll.

Under året har socialsekreterarna muntligt informerat aktuella familjer om rätten att söka så kallad sommarlovspeng för aktiviteter för barnen under sommaruppehållet. Detta extra bistånd kan beviljas förutsatt att familjen är berättigad till bistånd i övrigt. Samtliga familjer som sökt och varit berättigade har fått sommarlovspeng. För att höja kunskapen om möjligheten att söka detta extra bistånd har enheten planerat en skriftlig informationskampanj mot aktuella hushåll med barn under våren 2018.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	87,56 %	87,82 %	87,88 %	71,78 %	80 %	78 %	2017
Analys Enligt anvisningar har uppgifterna för denna indikator hämtats från en skolenkät där man ställt frågan om idrottsaktiviteter. Det begreppet kan inte anses liktydigt med begreppet fritidsaktiviteter vilket har påpekats till SLK.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Farstas barn och unga har tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter som främjar god hälsa

● Uppfylls helt

Beskrivning

Farsta stadsdelsområde har en idrotts och hälsoprofil. Flickor och pojkar ska genom idrotts- och fritidsaktiviteter kunna utveckla självkänsla och bli stärkta i sin identitet. Aktiviteterna ska vara öppna och tillgängliga för alla oavsett bakgrund. Förvaltningen ska ha öppna mötesplatser för barn och ungdomar lokalt i stadsdelens olika delområden. En särskild satsning görs på att genomföra aktiviteter som attraherar flickor. Flickor och pojkar med någon funktionsnedsättning ska ha möjlighet att delta på samma villkor som alla.

Förväntat resultat

- Ett program för samverkan med lokala idrottsföreningar är upprättat och genomfört
- Antalet barn som deltar i Sportscamp ska öka
- Antalet aktiviteter riktade mot flickor och barn och unga med funktionsnedsättning ska öka
- Antalet flickor som besöker fritidsgårdar ska öka

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
●	Andel besökare som är nöjda med fritidsgårdarnas verksamhet	93,08 %				90 %		2017
● ♀	Andel besökare som är nöjda med parklekarnas verksamhet	88,68 %	90 %	88 %	95 %	85 %		2017
Analys Barn och vuxna besökare är sammanslagna i resultaten för parklek.								
● ♀	Andel deltagare som är nöjda med öppna förskolans verksamhet	94,12 %			100 %	90 %		2017
● ♀	Andelen besökare på Morris öppna verksamhet för unga med funktionsnedsättning som är nöjda med verksamheten.	93,48 %				90 %		2017
● ♀	Antal barn som deltar i Sportscamp.	451	56 %	44 %	458	500		2017
Analys Det finns några olika förklaringar till att Sportscamp inte uppnådde målet på 500 deltagare. 1. Målet är satt utan kunskap om hur många barn som får plats i de olika grupperna. Antalet 500 stycken är satt för högt. 2. Höstens skoltermin börjar tidigare än förut vilket gör att första sportscampveckan hamnar redan i slutet av juli. Den veckan har varit svårare att fylla pga att många familjer själva är på semester då. 3. 2017 har det varit många sena avhopp vilket har att göra med föräldrar anmäler sina barn innan de vet sin semesterplanering, särskilt första sportscampveckan har drabbats av många avhopp.								
●	Antal föreningar som samverkar med	8			10	8		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
förvaltningen inom satsningen idrott och hälsa							
● Antal idrotts- och friluftaktiviteter som erbjuds inom förvaltningens verksamheter under året inom satsningen idrott och hälsa.	10			8	10		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Cykelkurser i Fagersjö	2017-01-01	2017-12-31	
✓ En inspirationsdag genomförs på Farsta simhall där skolor får prova på verksamhetens utbud	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Fler aktiviteter som attraherar flickor och HBTQ-personer genomförs inom fritidsverksamheten.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Förvaltningen tar fram ett program för samverkan med lokala idrottsföreningar för genomförandet av olika motions- och idrottsaktiviteter för stadsdelsområdets barn och ungdomar	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Genomförande av aktivitetsdag för funktionsnedsatta barn och ungdomar	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Idrottsaktiviteter vid Sköndalsbadet under sommarlovet	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Marknadsföring av idrottsprofilen och presentation av stadsdelens friluft- och idrottsutbud för barn och unga under en Hälsans dag.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Prova på idrott för flickor i Farsta sim- och idrottshall	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Samverkan med externa parter för en förlängning av Hälsans stig från Hökarängen till Fagersjö	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Sportcamp för barn 8-12 år under sommarlovet	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Utbetalning av sommarlovspeng till barnfamiljer med ekonomiskt bistånd ska ge möjlighet till en god och innehållsrik sommarledighet med chans till idrott och fritidssysselsättning.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har arbetat för att uppfylla målen i kulturprogrammet Kultur i Ögonhöjd för barn och ungdomar. Alla femåringar deltar i ett konstprojekt i samarbete med Konsthall C i Hökarängen. Vernissage i maj för att alla fyraåriga kamrater och vårdnadshavare. Årets tema har varit "Världen är en stor färgglad lekplats" med inriktning på frågor som: Hur kan barnen identifiera sig i sin barnkultur? Är det viktigt att barnböcker och barnfilm har en representation av en mångfald av historier och världsdelar i barnkultur.

Förskolebarnen erbjuds teaterföreläsningar som är anpassade till deras ålder. Personal som har medverkat har svarat på hur nöjda de bedömer att barnen varit med vårens

scenföreställningar. Resultat visar på ett genomsnitt på 94 procent nöjda barn. Enkätsvaren visar på att hela 100 procent av de yngsta barnen, 1-2 år, var nöjda.

Förskoleområdena Farsta strand, Fagersjö och Sköndal har samarbetat med kulturskolan och infört El Sistema, Stockholms kulturskolas orkesterskola. Femåringarna får bekanta sig med rytmik och sång och på längre sikt kommer de få spela med en symfoniorkester. El Sistema är mycket populärt hos de deltagande barnen.

Inom verksamheterna i egen regi har kulturaktiviteter informerats om och erbjudits regelbundet under året.

Medarbetare inom funktionsnedsättning, socialpsykiatri och äldreomsorgen i Farsta, har under hösten tillsammans med fem andra stadsdelsförvaltningar i staden deltagit i en uppskattad inspirationsföreläsning om kultur som verktyg i vardagen. Under året har kulturombuden diskuterat begreppet kultur och vikten av sitt uppdrag på kulturmötena vilket har resulterat i fler aktiviteter än tidigare år, en större kunskap i personalgruppen och ett utökat samarbete mellan kulturombuden.

På Edö erbjuds de boende och dagverksamhetens gäster regelbundna kulturaktiviteter, totalt har ett tjugotal aktiviteter arrangeras under år 2017. På Edö har det även bildats en kör "Sång i Vården" där boende, gäster, personal och anhöriga deltar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	85,41 %	88,1 %	82 %		73 %	73 %	2017

Nämndmål:

Farstas invånare har tillgång till kulturaktiviteter

 Uppfylls helt

Beskrivning

Alla ska ges möjlighet att uppleva och utöva olika former av kultur. Invånarna i Farsta stadsdelsområde ska ha god information om kulturmöjligheterna. Förskolor, parklekar och fritidsgårdar arbetar efter kulturförvaltningens program Kultur i ögonhöjd, och i de stöd-, vård- och omsorgsverksamheter som nämndens bedriver i egen regi finns kulturombud utsedda för att driva och samordna sin verksamhets kulturarbete. Barn och unga i Farsta ska få ta del av professionella scenföreställningar, och också själva utöva skapande i olika former och pröva olika kulturaktiviteter.

El Sistema införs för förskolebarn i samverkan med kulturskolan.

Förväntat resultat

- Utbudet av kulturaktiviteter ökar.
- Förskolornas resultat för kvalitetsindikatorn "Skapande verksamhet och olika uttrycksformer" förbättras.
- Förskolebarn i Farsta ska få ta del av minst två professionella kulturupplevelser per år.

- I Edö vård och omsorgsboende arrangeras professionella kulturaktiviteter minst en gång i månaden.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel förskolebarn som är nöjda med besökta scenföreläsningar	93,5 %			97,09 %	90 %		2017
 Förskolornas resultat på området Skapande verksamhet och olika uttrycksformer i kvalitetsindikatorn	3,6			3,5	3,7		2017
Analys Resultatet för förskoleverksamhetens bedömning om hur man arbetar med skapande verksamhet och olika uttrycksformer är detsamma som år 2016. Generellt utvecklingsområde är att digitala verktyg ska vara mer tillgängligt för barnen och användas i de skapande aktiviteter och dokumentation av arbetet med skapande verksamhet.							
 ♀ Vårdnadshavarna upplever att förskolan uppmuntrar barnen att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former	87 %				86 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolepersonal som arbetar med de yngre barnen får kompetensutveckling på temat scenkonst och pedagogiska metoder.	2017-01-01	2017-12-31	
 Musikaktiviteten El Sistema introduceras i förskoleverksamheten	2017-01-01	2017-12-31	
 Utbudet av kulturaktiviteter för personer med funktionsnedsättning i nämndens verksamheter utvecklas i samarbete med nämndens kultursekreterare	2017-01-01	2017-12-31	
 Äldre på Edö vård- och omsorgsboende och bostadsbedömda dagverksamhet erbjuds professionella kulturaktiviteter minst en gång i månaden	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har under 2017 effektiviserat samarbetet kring personer över 65 med missbruksproblematik och upprättat interna forum för gemensamma tjänstemannamöten.

De som ansökt om en äldreomsorgsinsats har upplevt att de fått vara delaktiga i utredningen och haft inflytande över val av insats och vid genomförandet av insatsen.

Den planerade omstruktureringen och ombyggnaden på Edö har fortskridit under året och planeras vara klar 2019. Regelbundna avstämningsmöten sker med fastighetsägaren MiCasa.

Dagliga promenader erbjuds på Edö för alla boende som önskar deltar. Aktiviteter erbjuds enligt ett aktivitetsschema med två dagliga aktiviteter med ett varierat utbud för att attrahera så många som möjligt.

Aktivitetshuset Tuben har under året haft 12572 antal besök och genomfört sammanlagt 398 aktiviteter för äldre i Farsta. Under januari till augusti 2017 har aktivitetshuset haft 249 besök varav 95 procent varit kvinnor och 5 procent män. September till december 2017 hade aktivitetshuset 150 besök varav 90 procent varit kvinnor och 10 procent män. Inom verksamheten arbetar man aktivt med att skapa aktiviteter som i större utsträckning attraherar män däribland en matlagningskurs och kulturaktiviteter på museum och Scania. En aktivitet där andelen besökande män ökat är biovisningar. Nya aktiviteter som startats upp under året är Allsång, seniororkester och Groove-dans. Till allsången har det kommit deltagare som inte tidigare besökt Tuben. Bland utbudet av aktiviteter finns Tervetuloa-grupp, en aktivitet som är riktad specifikt till seniorer med finsk anknytning. Under sommaren genomfördes utflykter för äldre och responsen från deltagarna har varit att deras upplevelse varit mycket bra. Under året har en social mötesplats för äldre i Fagersjö utvecklats som bland annat erbjudit aktiviteter som aktiviteten dans, och en planering för stadsodling som aktivitet har också påbörjats.

Under 2017 beviljades Farsta stadsdelsnämnd tillsammans med Enskede-Årsta-Vantör stimulansmedel för en projektanställd dietist i syfte att öka medarbetarnas kunskap i kost och nutrition för äldre samt vägleda medarbetarna i enheternas arbete. Legitimerad personal inom äldreomsorgen har under hösten genomgått en dietistledd utbildning inom nutrition och för omvårdnadspersonal har en utbildning om mat och måltider hållits av dietist.

Inom avdelningen egen regis verksamheter ska de äldre få en säkrare hälso- och sjukvård. Under våren 2017 flyttades ansvaret för hälso- och sjukvården i verksamheten från avdelnings- till enhetsnivå. Edö vård- och omsorgsboende har under året genomfört en omorganisation vilken innebar att all hälso- och sjukvårdspersonal finns samlad under en enhetschef. Omorganisationen har medfört tydligare rutiner, information och gemensamma arbetssätt som bidrar till att hälso-och sjukvårdsinsatser som utförs i verksamheterna uppfyller kraven på en god vård.

Inom särskilda boenden arbetar medarbetarna utifrån ett hälsofrämjande perspektiv och riskbedömningar har erbjudits de äldre. Andel boende som har riskbedömning avseende trycksår, undernäring och fall överstiger årsmålet.

Medarbetare inom äldreomsorgen har utbildats i vård i livets slutskede genom de Palliativa ombudsutbildningar som genomförts under hösten.

Som en del av det systematiska kvalitetsarbetet har särskild information om rapportering av synpunkter och klagomål samt lex Sarah genomförts inom avdelningens enheter. Vidare har aktuella processer i den kommunala hemtjänsten kartlagts och integrerats i nämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	74 %	70 %	75 %		72 %	71 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	84 %				84 %	84 %	2017
  Andel personer som får en daglig utevistelse - vård- och omsorgsboende	61 %	65 %	60 %		55 %	55 %	2017
  Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	89 %				84 %	83 %	2017
  Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen	89 %				83 %	84 %	2017
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	11,2				10	Max 10 personer	2017
Analys Utfallet avser all hemtjänst oavsett regi. Hemtjänsten i egen regi kommer fortsätta att arbeta för att förbättra kundernas personalkontinuitet genom utveckling av personalens schemaläggning för en hög kontinuitet och mindre geografiska områden.							

Nämndmål:

Äldre i Farsta har omsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Äldre som ansöker om bistånd ska vara delaktiga i utredningen av sina behov. Genom utvecklade sociala aktiviteter för äldre ska nämnden medverka till att bryta isolering och förebygga behov av biståndsbedömda insatser. Äldre i Farstas boende ska ha en säker hälso- och sjukvård och en vård- och omsorg som utgår från ett personcentrerat perspektiv, där den enskilda äldre står i centrum. Det ska finnas tydliga rutiner för att erbjuda äldre dagliga promenader eller annan utevistelse. För att erbjuda rätt insatser för äldre med psykiatriska problem och/eller missbruksproblem ska samarbetet utvecklas mellan nämndens olika verksamhetsområden. Vård- och omsorg utförs av medarbetare med rätt kompetens och god kunskap om verksamheternas mål och förutsättningar.

Förväntat resultat

- De som ansökt om en äldreomsorgsinsats upplever att de fått vara delaktiga i utredningen och haft inflytande över val av insats och vid genomförandet av insatsen.
- Brukare i nämndens verksamheter har en aktuell och godkänd genomförandeplan två veckor efter påbörjad insats.
- Medarbetare i nämndens verksamheter har fått en särskild information om nämndens avvikelshantering

- Medarbetare har fått utbildning i kost och nutrition av dietist
- Äldre i vård- och omsorgsboende har riskbedömningar för fall, trycksår och undernäring

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● ♀ Andel brukare i särskilda boenden (kommunal regi) som har riskbedömningar för trycksår enligt gällande rutin	100 %			100 %	90 %		2017
● ♀ Andel brukare i särskilda boenden (kommunal regi) som har riskbedömningar för undernäring enligt gällande rutin	98,77 %			100 %	90 %		2017
◆ ♀ Andel brukare i äldreomsorg, egen regi, som har godkända och aktuella genomförandeplaner två veckor efter påbörjad insats.	84,06 %			92,01 %	90 %		2017
● ♀ Andel äldre på Edö vård- och omsorgsboende (kommunal regi) som har riskbedömningar för fall enligt gällande rutin	100 %			100 %	90 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Alla medarbetare på nämndens vård- och omsorgsboenden, servicehuset och dagverksamheten för personer med demenssjukdom får dietistled utbildning för att öka kunskapen om kost och nutrition för äldre.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Alla äldre i nämndens vård- och omsorgsboenden erbjuds dagliga promenader utomhus. Den äldre kan välja mellan gemensamma promenader varje vardag eller individuella promenader med kontaktpersonen.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Biståndsenheten för äldre ska etablera ett närmare samarbete med Hökarängens vårdcentral	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Förvaltningen ska kartlägga behovet av förebyggande aktiviteter för äldre på Tuben genom frågeställningar till det kommunala pensionärsrådet. Särskilt fokus ska ligga på att hitta aktiviteter som attraherar män.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Förvaltningen ska utveckla en social mötesplats för äldre i Fagersjö genom verksamhet på "Mötesplats Fagersjö". Samordning med verksamheten på 49:ans träfflokal ska undersökas.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Minst en helt ny regelbunden aktivitet ska erbjudas i aktivitetshuset Tuben för grupper av äldre som idag inte söker sig dit.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ När det gäller personer över 65 med missbruksproblematik, ska samarbete effektiviseras med andra enheter inom förvaltningen med tydliga rutiner och interna forum för gemensamma tjänstemannamöten.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen och fastighetsägaren Atrium Ljungberg AB har ingått en överenskommelse om ”gröna avtal” som syftar till att behålla eller förbättra lokalers miljömässiga prestanda. Kollektiva färdmedel och cyklar används i allt större utsträckning och 7 av förvaltningens 17 bilar har bytts ut. Miljöförvaltningen har tilldelat medarbetare på Utförarenheten socialpsykiatri Pingvinpriset för deras klimatsmarta exempel i april 2017, med motiveringen att ”genom ett smart utnyttjande av elcyklar inspireras personalen till en klimatsmart och hållbar livsstil”. För att förenkla arbetet med att minska användningen av kemiska produkter som innehåller oönskade ämnen, infördes kemikaliehanteringssystemet Chemsoft i förvaltningen under hösten. Farstas förskolor har genomfört alla åtgärder på nivå 1 för kemikaliesmart förskola och arbetar nu med nivå 2. Utvecklingsbara grönytor för parkändamål har bevakats noggrant för att undvika att de tas i anspråk för bebyggelse.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen och fastighetsägaren Atrium Ljungberg AB har ingått en överenskommelse om ”gröna avtal”. Det innebär att hyresgäst och fastighetsägare genomför åtgärder för att behålla eller förbättra lokalers miljömässiga prestanda.

Förvaltningen har genomfört klimatinvesteringar i form av inköp av elcyklar till hemtjänsten och boendestödjarna samt utbyte av ljuskälla hos en sysselsättningsenhet. Investeringarna syftar till att minska energiförbrukningen för verksamheterna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	74,1 %			88,9 %	90 %	fastställs 2015	2017
Analys Utfallet har försämrats sedan 2016 på grund av att förvaltningen från och med 2017 år inkluderar fler verksamheter i beräkningen, vilket skapar möjlighet för en tydligare uppföljning och mer riktat utvecklingsarbete.							
  Köpt energi (GWh)	1,6 GWh			1,8 GWh	2,8 GWh	1835 GWh	2017

Nämndmål:

Nämndens energianvändning är hållbar

Uppfylls helt

Beskrivning

Energiförbrukningen i kontorslokalerna i Farsta centrum ska minska, och även de koldioxidutsläpp som nämndens verksamheter orsakar genom användning och val av transportmedel och andra arbetsverktyg. Energiindikatorer till förskolorna ska utredas.

Förväntat resultat

- Energiförbrukningen går ner.
- Minskad energiförbrukning på förskolor, parklekar och fritidsgårdar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Teckna gröna avtal med fastighetsägaren till de administrativa lokalerna	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Utredda energiindikatorer till förskolorna	2017-01-01	2017-12-31	Avvikelse
Analys Aktiviteten har inte blivit genomförd på grund av tidsbrist.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens verksamheter använder kommunala färdmedel i så stor utsträckning som möjligt och har aktivt arbetat för att minska användandet av fossildrivna transportmedel under året. I större utsträckning används nu kollektiva färdmedel och cyklar. Under året har 7 av totalt 17 bilar bytts ut. Merparten av dessa bilar var bensindrivna och ersattes av 2 elbilar, 4 gasfordon samt 1 liten bränslesnål automatväxlad bensinbil.

Miljöförvaltningen har tilldelat medarbetare på Utförarenheten socialpsykiatri Pingvinpriset för deras klimatsmarta exempel i april 2017, med motiveringen att ”genom ett smart utnyttjande av elcyklar inspireras personalen till en klimatsmart och hållbar livsstil”. Personalen inspirerar och lär av varandra att använda elcyklar, som underlättar transporter, gör det roligare att ta sig fram långa sträckor samtidigt som det är klimatsmart.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel miljöbilar i stadens bilflotta	94,12 %			94,12 %	94 %	100 %	VB 2017

Nämndmål:

Nämndens transporter och resor är miljömässigt neutrala

● Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens verksamheter ska ha ett fullgott utbud av miljövänliga alternativ för anställdas val av färdmedel.

Förväntat resultat

- Användandet av tjänstebilar minskar till förmån för andra transportsätt.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Användandet av elcyklar utökas i nämndens utförarenheter inom äldreomsorg, funktionsnedsättning och socialpsykiatri	2017-01-01	2017-12-31	
✓	En bil byts ut mot en elbil.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

● Uppfylls helt

Analys

I de detaljplaner, program och övriga projekt som varit aktuella under året har möjligheterna till bevarande och utveckling av park- och grönområden tillvaratagits. Utvecklingsbara grönytor för parkändamål har bevakats noggrant för att undvika att de tas i anspråk för bebyggelse.

Nämndmål:

Farsta har en hållbar mark- och vattenanvändning

● Uppfylls helt

Beskrivning

Genom samarbete med ansvariga centrala nämnder, samt vissa åtgärdande eller uppföljande aktiviteter bidrar nämnden till att stadens mark och vatten används på ett hållbart sätt.

Förväntat resultat

- Förvaltningen är delaktig i genomförandet av åtgärdsplaner för stadsdelsområdets vattendrag avseende bland annat rensning av skräp.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har fått klimatinvesteringsmedel för självkomprimerande skräpkorgar. Eftersom de komprimerar avfallet minskar antalet transporter som i sin tur minskar klimatpåverkan.

Antalet stadsodlingar har ökat från en till fyra odlingar. Intresse för odling finns men många förslag till odlingsplatser finns på bostadsgårdar. Det finns också goda möjligheter att odla inom koloniföreningar i stadsdelsområdet.

Inom avdelningen egen regi har en stadsodling startats upp inom seniorverksamheten Tuben i Fagersjö.

Nämndmål:

Farstas kretslopp är resurseffektiva

● Uppfylls helt

Beskrivning

Avfall ska återbrukas eller återvinnas och stadsodlingar ska uppmuntras.

Förväntat resultat

- Antalet stadsodlingar ökar.
- Andelen verksamheter som sorterar sitt avfall ska öka.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen arbetar efter stadens miljöprogram som föreskriver att staden ska minska användningen av kemiska produkter som innehåller oönskade ämnen. Stadens kemikalieplan listar åtgärder som ska redovisas till Kemikaliecentrum. För att genomföra arbetet infördes kemikaliehanteringssystemet Chemsoft i förvaltningen under hösten. Användare/rapportörer finns utsedda i alla verksamheter och samtliga har inventerat och dokumenterat sina kemiska produkter enligt plan.

Farstas förskolor har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola och har påbörjat arbetet med att uppfylla nivå 2. Ett successivt utbyte av leksaker, inventarier och andra förbrukningsvaror pågår inom förskola och öppen förskola.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %			100 %	100 %	95%	2017
● Andel bygg- och anläggningsentreprenader	100 %			100 %	100 %	75%	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system							
  Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	38,55			34,37	45 %	40%	2017
Analys Andelen inköpta ekologiska livsmedel varierar stort mellan olika verksamheter och förvaltningen arbetar för att stödja de enheter där rutinföljsamheten är lägre.							

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kemiska risker i förskolemiljön ska minimeras. Detta görs genom inventering av material och utrustning och planering för åtgärder. Ekologiska livsmedel ska prioriteras vid inköp.

Förväntat resultat

Farstas förskolor har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola
Andelen ekologiska livsmedel ökar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel förskolor som har webbutbildat personal i att nå målet kemikaliesmart förskola.	100 %				100 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna gör en handlingsplan för hur nivå 2 i Kemikaliecentrums vägledning ska vara uppfylld om två år.	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Under 2017 har miljöförvaltningen gjort inspektion på flertalet av Farstas kommunala förskolor. De har granskat ventilation, buller och luftkapacitet. Gränsvärdena på tillåten

Ljudnivå från ventilationsanläggningar har sänkts och en konsekvens har varit att förvaltningen har fått vidta omfattande åtgärder på flera förskolor för att uppfylla kraven. Andra åtgärder har varit att öka luftflödet så att det fyller kraven för förskolans antal platser och personal. Förvaltningen kommer att systematiskt arbeta vidare med olika åtgärder med syfte att skapa en allt bättre inomhusmiljö i förskolan.

I fritidsgårdens och parklekens lokaler i Fagersjö har ett antal åtgärder vidtagits under året utifrån mätningar som har visat förhöjda värden för inomhusluften. Verksamheten har under året bedrivits i tillfälliga lokaler. En ytterligare undersökning ska göras av hyresvärdens miljöenhet innan klartecken kan ges till återflytt.

Under våren har två badrum i en gruppbostad fukt- och mögelsanerats med följd att verksamheten under två månader fick bedrivas i andra lokaler.

Nämndmål:

Nämndens verksamheter har sund inomhusmiljö

Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens verksamheter ska bedrivas i lokaler som uppfyller krav på en sund miljö för anställda, brukare och besökare.

Förväntat resultat

- Nämndens lokaler ska uppnå miljöförvaltningens krav.
- Brister i inomhusmiljön åtgärdas.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden uppnår målet om en budget i balans. Förvaltningen samverkar med olika högskolor och universitet i regionen för att utveckla arbetet med verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har fortsatt minska under året, liksom andelen barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd. Även de prioriterade grupperna, unga personer och vuxna med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, har minskat. Förvaltningen träffar regelbundet näringsidkare vid Sunneplan och Stieg Trenters torg för att gemensamt arbeta med hur torgen ska utvecklas för att bli mer levande och trygga, och har har gemensamt med Stockholm Business Region (SBR) och Farsta jobbtorg informerat invånare om hur man startar och bedriver egen näringsverksamhet, med ett informationstillfälle särskilt riktat till kvinnor.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Uppfylls helt

Analys

För att säkerställa att förskolan uppfyller läroplanens undervisningsuppdrag har förvaltningen sett över förskolenheternas interna organisationer och arbetat med att förtydliga förskollärarnas ansvar. En utvecklingsgrupp är tillsatt för att se över gemensamma riktlinjer och rutiner. Skolverkets löpande information om förslag till förändringar och ny skrivning i den reviderade läroplanen och arbetet med att införa skolplattformen med modulen för pedagogisk dokumentation har varit välkomna bidrag till processen att utveckla undervisningsuppdraget och säkra övergripande förutsättningar för det.

Stockholms stad anordnade tillsammans med Stockholms universitet en Förskolesummit där både svenska och utländska forskare deltog. Från Farsta deltog 120 förskolechefer och medarbetare. Syftet med konferensen var att bidra till verksamhetsutveckling som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och på så sätt bidra till att barn, föräldrar och medborgare erbjuds en likvärdig förskoleverksamhet av hög kvalitet. Förskolenheterna har säkrat att de nyvunna kunskaperna har fått intern spridning till övriga medarbetare på planeringsdagar och nätverks- och arbetsplatsträffar.

Förvaltningen samverkar med olika högskolor och universitet i regionen för att utveckla arbetet med socionomstudenters verksamhetsförlagda utbildning (VFU) och kopplingen mellan utbildning, praktik, forskning och fält. En lokal studentsamordnare är utsett som på heltid håller i samordning mellan studenter, handledare på enheterna, ledningen och högskolorna.

I förvaltningens processledningsarbete har frågor om bästa praxis och excellenskrav börjat implementeras, och relateras till såväl metodfrågor som till aktuellt kunskapsläge och kvalitetsgarantier.

Nämndmål:

Nämndens insatser är kunskapsbaserade

Uppfylls helt

Beskrivning

De metoder och arbetssätt som används av förvaltningen ska grunda sig i aktuell forskning, beprövad erfarenhet och enligt bästa praxis. Medarbetare och chefer ska ha rätt och aktuell kompetens för att utföra sitt uppdrag och möta den enskilde invånarens behov. Utvärdering och uppföljning ska bilda grund för metod- och verksamhetsutveckling och den kunskap som förvärfvas ska spridas både inom och mellan förvaltningar.

Förväntat resultat

- Verksamheterna utvecklar strukturerade former för utvärdering av väsentliga processer
- I kartläggningen av verksamhetsprocesser definieras bästa praxis och excellenskrav

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal förskolepedagoger som besöker Förskolesummit	120				50		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Farstas verksamheter tar tillvara och sprider erfarenheter från adekvat forskning och utvecklingsprojekt	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

● Uppfylls helt

Analys

Ett uppsökande arbete bedrivs och förvaltningen träffar regelbundet näringsidkare vid Sunneplan och Stieg Trenters torg för att gemensamt arbeta med hur torgen ska utvecklas för att bli mer levande och trygga. Bland annat installerades julbelysning i samarbete med HSB vid Stieg Trenters torg, där förvaltningen och fastighetskontoret också utreder möjligheten till torghandel. Näringsidkarna har informerats om möjligheten att få vägledning om hur en företagarförening bildas.

Farsta utvecklings- och näringslivsråd genomförde i april månad ett studiebesök vid Rinkeby handelsstråk. Rådets fokusområden har varit utvecklingen av Tyngdpunkt Farsta, lokala företagsområden och handelsplatser, planeringen av Larsboda livsmedelscenter, utvecklingen av Teliaområdet och om trygghetsfrågor i mindre centrum.

Förvaltningen har gemensamt med Stockholm Business Region (SBR) och Farsta jobbtorg genomfört två informationsträffar för invånare som vill veta mer om hur man startar och bedriver egen näringsverksamhet. Det ena tillfället var särskilt riktat till kvinnor.

Nämndmål:

Nämnden har en god samverkan med företagen

● Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen ska stödja lokala företagare med den samhälls- och serviceinformation de behöver, samt hjälp med att komma i kontakt med relevanta fackförvaltningar och myndigheter.

Förväntat resultat

Företagen upplever förvaltningens service som god.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Farsta utvecklings- och näringslivsråd har minst tre sammanträden.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Företagslotsen bjuder in till information om att starta och driva företag.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Utforma utvecklingsplan för Farsta strands centrum i samarbete med andra aktörer.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

● Uppfylls helt

Analys

Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har fortsatt minska under året, liksom andelen barn som lever i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd. Även de prioriterade grupperna, unga personer och vuxna med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, har minskat. Minskningen har skett inom samtliga arbetshinderskategorier: arbetslöshet, sjukskrivning och socialmedicinska arbetshinder. Det som bidragit till minskningen kan generellt sägas vara den goda arbetsmarknaden, ett effektivt samarbete med jobbtorgen, samt arbetssätt inom myndighetsutövningen där fokus läggs på varje enskild persons individuella förutsättningar till självförsörjning.

Målet med antalet Stockholmsjobb har inte uppfyllts. Förvaltningen har anmält för få arbetsplatser och det har varit svårigheter att matcha de arbetslösa med de arbetsplatser som funnits tillgängliga.

Under 2017 erbjöds 524 ungdomar feriejobb, 58 ungdomar tackade nej, så 466 ungdomar fick feriejobb. Av dessa 466 platser var 369 arbetstillfällen inom egen förvaltning, resterande kom från fackförvaltningar. Förvaltningen kunde anställa 51 stycken ungdomar på Farsta sportcamp som anordnade sportaktiviteter under sommarlovet. Antalet feriejobb har dock inte ökat som förväntat. Det har funnits svårigheter med att få fram tillräckligt med arbetsplatser som kunnat erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter. Inför 2018 förändras organisationen kring feriearbeten genom att ansvaret flyttas till enheten för ekonomiskt bistånd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,61 %	1,87 %	1,77 %	1,87 %	1,8 %	1,7 %	VB 2017
● Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,26 %	1,3 %	1,2 %	1,43 %	1,4 %	1,1 %	VB 2017
■ Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	18 st	7 st	11 st	17 st	25 st	850 st	VB 2017
Analys Ytterligare 1 arbeidskonsulent är anställd till början av 2018 för att förstärka arbetsmarknadsinsatserna. Enheten ska starta upp en grupp med långtidsarbetslösa kvinnor under 2018 som kommer arbeta med information och empowerment i sin egna stadsdel som en anställning inom stockholmsjobb, på så sätt kommer förvaltningen kunna säkerställa målet på 25 aspiranter som fått Stockholmsjobb under 2018.							
● Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	16 st	6 st	10 st	3 st	4 st	500 st	VB 2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	524			576	500 st	8 500 st	2017
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	16			10	10 st	900 st	VB 2017
   Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	466 st	246 st	220 st	552 st	500 st	8 500 st	2017
Analys En förstärkning är gjord i verksamheten inför 2018, och en grupp av arbeidskonsulenter och metodutvecklare på enheten för försörjningsstöd kommer arbeta med inte bara sommarjobb, utan även för att kunna erbjuda feriejobb på andra ledigheter under året.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Farstas invånare är självförsörjande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden ska stödja och förbättra invånarnas förutsättningar att försörja sig själva. Det görs genom det sociala arbetet med de invånare som är i behov av försörjningsstöd, och de insatser som görs för att stödja dem till rätt försörjning och anställningsform, men också att genom feriearbeten introducera ungdomar till arbetslivet.

Förväntat resultat

- Nämnden uppfyller den kvot av arbetsplatser som tilldelas stadsdelen.
- Antalet personer i behov av försörjningsstöd minskar.
- Antal personer som varit utan arbete och haft ekonomiskt bistånd senaste tre åren minskar.
- Antalet ungdomar som erbjuds ferie-/praktikarbete ökar.
- Antalet ungdomar som studerar eller arbetar ökar.
- Behovet av försörjningsstöd bland unga minskar

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Personer boende i Hökarängen och Fagersjö med lång tid av arbetslöshet ska sökas upp och erbjudas insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
 Unga vuxna under 30 år med försörjningsstöd ska tillsammans med Jobbtorg särskilt uppmärksammas och erbjudas insatser som leder till självförsörjning	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

● Uppfylls helt

Analys

För att säkra att förskolans läroplans undervisningsuppdrag uppfylls har förvaltningen sett över förskolenheternas interna organisationer och förtydligat förskollärarnas ansvar. En utvecklingsgrupp har tillsatts och inlett arbete med att se över gemensamma riktlinjer och rutiner.

Nämndmål:

Förskolebarnen ges bästa möjliga förutsättningar för livslångt lärande

● Uppfylls helt

Förväntat resultat

Förskolorna ser över interna riktlinjer och rutiner för att säkra att barnen får undervisning, genom att stimulera och utmana barnen med sikte på förskolans strävansmål.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskollärarnas uppdrag ses över för att säkra läroplanens undervisningsuppdrag	2017-01-01	2018-12-31	
 Förskolorna organiserar sin verksamhet så att barnen ges undervisning i enlighet med läroplanens intentioner	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

● Uppfylls helt

Analys

Bokslutet för nämndens verksamheter visar ett underskott på 3,2 miljoner kronor före resultatöverföringar och en mindre överskott om 0,5 miljoner kronor efter resultatöverföringar. Prognossäkerheten har varit god. I tertialrapport 2 var prognosen ett underskott om 9,6 miljoner kronor före resultatöverföringar och en budget i balans efter resultatöverföringar.

Inom verksamhetsområdet äldreomsorg har beställarsidan kraftigt förbättrat sitt resultat jämfört med 2016 och redovisar nu ett överskott om 6,4 miljoner kr, och för verksamhetsområdet i sin helhet är nu budgeten i balans. De områden som inte uppfyllt målet om en budget i balans är främst individ- och familjeomsorg, både barn och unga, vuxna missbruk och socialpsykiatri. Individ- och familjeomsorgen redovisar ett underskott om 23,5 miljoner kr varav socialpsykiatrin redovisar ett underskott om 10,5 miljoner kr. Generellt har kostnadsnivån varit för hög både avseende köp av verksamhet och inhyrning av personal. Förvaltningen har redan påbörjat en översyn för att komma till en budget i balans under 2018. Verksamhetsområdet funktionsnedsättning redovisar ett överskott om 10,5 miljoner vilket

främst avser utförarsidan. Av överskottet avser 2,9 miljoner kronor stimulansbidrag för start av det nya gruppboendet Lilla Sköndal. Gruppboendet färdigställdes i december och förvaltningen har inte hunnit använda medlen som exempelvis skulle täcka tomgångshyror och personalkostnader under uppstart.

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har minskat under året och i jämförelse med 2016 har kostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd minskat med 4,8 miljoner kronor eller 6,5% samtidigt som antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat från 630 hushåll per månad till 617.

Förskoleverksamheten har under 2017 minskat sin resultatfond på totalen. Resultatenheterna minskar sin resultatfond med 3,2 miljoner kr. Det genomsnittliga barnantalet per månad i Farstas kommunala förskolor har i stort sett varit samma för 2017 (2 215) som för 2016 (2 210). Dock är det faktiska snittet för 2017 mindre än vad det räknades med i budget 2017 vilket har inneburit att budgeten har minskat under året.

Omstruktureringen av Edö äldreboende har fortsatt under året och tomställningen av lokaler har inneburit kostnader för tomgångshyror och uteblivna intäkter. I samband med tertialrapport 2 ansökte nämnden om kompensation för detta om 12,9 miljoner kronor varav 10,0 miljoner kronor beviljades. I samband med detta ärende beviljades även medel för åren 2018 och 2019.

Vidare har det under året varit en osäkerhet kring ersättningar från Migrationsverket vilket till stora delar reglerades i slutet av 2017 för året 2016 och delar av 2017. I och med detta kommer nämnden också periodisera stora delar av generalschablonen till 2018/2019 för att kostnader för det sociala stödet för nyanlända främst kommer belasta 2018 och framåt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljksamhet efter resultatöverföringar	99,97 %			100 %	100 %	100 %	VB 2017
  Nämndens budgetföljksamhet före resultatöverföringar	100,2 %			100,2 %	100 %	100 %	VB 2017
Analys Förskolan tar en stor andel av sin resultatfond i anspråk främst på grund av lägre antal barn än budgeterat.							
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			0 %	+/- 0 %	+/- 1 %	2017

Nämndmål:

Nämndens verksamheter drivs inom givna ekonomiska ramar.

 Uppfylls helt

Beskrivning

En förutsättning för budgethållning och en verksamhet anpassad efter villkoren är att prognoserna görs så säkra som möjligt, och att verksamheter bedrivs effektivt. Åtgärder för att öka prognossäkerheten pågår kontinuerligt i form av utbildningsinsatser och dialog kring prognosvariationer med enheterna i verksamheten. Under 2017 kommer insatser att krävas

inom ett flertal verksamheter för att nå en budget i balans. Åtgärdsplaner vid befarade budgetunderskott ska kvalitetssäkras.

Förväntat resultat

- Prognossäkerheten är hög och förvaltningen uppvisar en budget i balans.
- Den kommunala hemtjänsten är omorganiserad för att minska budgetunderskottet.
- Åtgärder har vidtagits för att minska kostnaderna för tomma lokaler under omstruktureringsperioden på Edö.
- Samordningsvinster har gjorts genom samarbete mellan den kommunala hemtjänsten och verksamheter för personer med funktionsnedsättning.
- Enheter som redovisar underskott 2016 förbättrar sitt resultat under 2017.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andelen barn inskrivna i kommunal förskoleverksamhet i Farsta.	67,53 %				71 %		2017
Analys Antalet barn i Farsta stadsdelsområde har ökat, liksom antalet inskrivna barn i kommunal förskola. Andelen barn inom kommunal förskola har dock inte ökat så mycket som förväntat. Under hösten har det funnits lediga förskoleplatser.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En omorganisation av den kommunala hemtjänsten genomförs. Enheten delas och två nya hemtjänstenheter bildas. Syftet är att skapa ett tydligare och mer nära ledarskap och bättre förutsättningar att nå budget i balans.	2017-01-01	2017-12-31	
 Marknadsföring av förskolornas verksamhet för att öka antalet inskrivna barn.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Målen för sjukfrånvaron uppnås under 2017 efter en lång tids intensivt utvecklings- och åtgärdsarbete. Handlingsplanen för att förbättra socialsekreterarnas och biståndshandläggarnas arbetsmiljö har fortsatt implementeras och personalomsättningen samt behovet av externa konsulter har minskat under året. Förvaltningen har i samarbete med Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck genomfört en inspirationsdag kring jämställdhetsintegrering, där olika verksamheter presenterade och delade med sig av sina erfarenheter och goda exempel. Vid årets presentation av resultaten från stadsdelens deltagande i jämställdhetsundersökningen JÄMIX 2016, fick Farsta stadsdelsförvaltning stadens högsta poäng. Förvaltningen har startat en mötesplats för HBTQ+ ungdomar, och utvärderingen av mötesplatsen visar att de besökande ungdomarna upplever sig inkluderade, att deras nätverk utökats och att de hittat nya vänner. Kompetens kring våld i nära relationer och bemötande av våldsutsatta har utvecklats i alla berörda verksamheter. Inom nämndens verksamheter i egen regi har man haft särskilt fokus på kost och nutrition under året, och en projektanställd dietist har bidragit till ökad kompetens och bättre resultat inom området. Arbetet med att implementera digitalisering och ny teknik som ökar självständigheten för

personer med funktionsnedsättningar har fortsatt .

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Analys

Resultaten från stadsdelens deltagande i jämställdhetsundersökningen JÄMIX 2016 redovisades under året. Förvaltningen fick högst antal poäng av samtliga stadsdelar i staden, och kom på 17:e plats av 208 deltagande organisationer. Undersökningen granskar yrken, lika karriärmöjligheter, sjukfrånvaro, heltidstjänster, jämställdhetsarbete, ledningsgruppen, lön, uttag av föräldraledighet samt anställningsformer.

Alla enheter har förberett eller genomfört en första jämställdhetsanalys kring en prioriterad verksamhetsfråga. För många enheter har det handlat om att ta fram och bearbeta statistik, men man har också valt att göra olika former av undersökningar, som till exempel dokumentgranskningar och observationer. Några enheter inom socialtjänsten har gjort försök med könsneutrala ärendedragningar. Inom förskolorna har olika undersökningar genomförts kring flickors och pojkars interaktion med olika pedagogiska miljöer, och man har också påbörjat undersökningar av hur flickors och pojkars taltid fördelar sig i samlingar. Biståndsenheten för äldre har gjort en jämställdhetsanalys genom att granska 25 personer som beviljats vård och omsorgsboende med inriktning somatik. Enheten har tittat på faktorer som oro, hjälpbehov och ensamboende/sammanboende. I de granskade ärendena har det inte gått att påvisa någon skillnad i bedömningen av kvinnor respektive män. Det övergripande syftet är att implementera nya rutiner och metoder för jämställdhetsanalys på verksamhetsnivå, och att anlägga ett jämställdhetsperspektiv på centrala kvalitetsfrågor.

I september genomförde förvaltningen i samarbete med Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck en inspirationsdag kring jämställdhetsintegrering, där olika verksamheter presenterade och delade med sig av sina erfarenheter och goda exempel. Farstas socialpsykiatriboenden presenterade där sitt arbete med att genom fokusgruppsintervjuer få en bättre förståelse för kvinnors och mäns olika upplevelser och behov kring trygghet i sitt stödboende och vilka åtgärder som planerats för att möta både kvinnors och mäns behov.

Cykelkurserna som ordnats i Fagersjö har vänt sig till alla vuxna och ungdomar i stadsdelen som vill lära sig cykla. Vid båda kurstillfällena har det varit enbart kvinnor som deltagit.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är jämställda och makt och resurser fördelas lika mellan könen

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter ska vara jämställda och uppfylla sina mål lika väl för kvinnor och män, flickor och pojkar. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ges samma möjligheter och inflytande. Alla enheter ska påbörja jämställdhetsanalyser och utifrån dessa genomföra åtgärder. Jämställdhetsarbetet ska integreras i det ordinarie målstyrnings- och kvalitetsarbetet, bland annat genom att anlägga jämställdhetsperspektiv på verksamhetsmål och prioriteringar i kärnverksamheten.

Förväntat resultat

- Farsta har inga osakliga löneskillnader.
- Rutin för jämställdhetsanalys upprättas.
- Alla enheter har påbörjat arbete med jämställdhetsanalys

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Ett informationsmöte om eget företagande för kvinnor från Fagersjö och Hökarängen genomförs på Mötesplats Fagersjö	2017-01-01	2017-12-31	
✓	I samarbete med Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör genomförs en spridningskonferens med syfte att dela goda exempel av jämställdhetsarbete.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Individ- och familjeomsorgen ska påbörja införande av avpersonifierade ärendedragningar	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Uppfylls helt

Analys

Personalpolicy

En genomgång av personalpolicyn har skett på samtliga enheter och därefter ska samtliga enheter arbeta med policyn så att den omvandlas till aktiva åtgärder i syfte att öka delaktighet och medinflytande. I arbete används dialogkort om innehållet i personalpolicyn samt andra verktyg som finns att tillgå.

Arbetsmiljö

Under året har förvaltningen arbetat med att presentera arbetsmiljöföreskriften organisatorisk och social arbetsmiljö på enheternas APT. Föreskriften tar upp kränkande särbehandling, arbetsbelastning, arbetstid, samt hur enheterna själva ska sätta mål kring den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.

Som ett led i att skapa en god arbetsmiljö och goda förutsättningar för att utföra kvalificerat arbete har förvaltningen genomfört ett gemensamt introduktionstillfälle för nyanställda. Introduktionstillfället utvärderas inför kommande år med hjälp av synpunkter från deltagarna.

Under året har två obligatoriska arbetsmiljöutbildningar för chefer genomförts. Efter genomförd utbildning har cheferna genomgått en diplomering.

Förvaltningen har påbörjat arbetet med *aktiva åtgärder* för diskriminering. Två avdelningar

har HBTQ-certifierats och en särskild HBTQ-föreläsning har genomförts för samtliga chefer på ett chefsforum. Under 2018 kommer *aktiva åtgärder* ingå som en del i hälsoplanerna och HR-avdelningen kommer att stötta cheferna med arbetssätt för att ta upp frågorna på enheterna.

Kompetensutvecklingssatsning

Förvaltningen ansökte om pengar från kompetensutvecklingssatsningen avseende ett ledarutvecklingsprogram. Syftet med programmet har varit att stärka Farstas ledare genom fysisk aktivitet varvat med utveckling av det personliga ledarskapet. Utgångspunkten har varit Farstas ledarprofil. Programmet var planerat till sex halvdagar under 2017 med hemuppgifter däremellan.

Programmet började med en mätning av stressnivå under ett antal dagar och resultatet har sedan använts under det fortsatta programmet. Programmet genomfördes enligt plan det första halvåret, men då de bägge ledarna från Arbetslivsresurs slutade sina tjänster efter sommaren avbröts programmet tyvärr i halvtid.

Personal- och kompetensförsörjning

Nämnden tog 2015 ett inriktningsbeslut om omstruktureringar av Edö vård och omsorgsboende samt servicehus, vilket riskerar en överkapacitet av personal, i första hand undersköterskor och vårdbiträden. Sedan 2016 har ett anställningsstopp gällt på avdelningen Egen regi, för Kommunals avtalsområde, för tillsvidareanställningar och vikariat över sex månader. Förvaltningen har under året fortsatt driva ett aktivt omställningsarbete på i första hand frivillig basis. Aktiviteter har vidtagits som uppmuntrat till rörlighet och det har skett personalminskningar till följd av t ex studieledighet, särskild avtalspension, tjänsteledighet för annat arbete samt egna uppsägningar. Utöver naturliga avgångar från Edö servicehus, förflyttningar till övriga enheter inom Edö samt frivilliga lösningar till lediga tjänster på andra enheter, har två förflyttningar till andra enheter inom avdelningen genomförts och förhandlats med Kommunal.

Sedan omstruktureringen inleddes har verksamheten minskat med 30-40 personer varav hälften har övergått till andra tjänster inom avdelningen. Prognosen vid årsskiftet är att förvaltningen klarar situationen utan att behöva gå in i en övertalighetsprocess.

Sjukfrånvaro

Förvaltningen uppnår målen för sjukfrånvaron under 2017. Sjukfrånvaron sänktes från 8,3 % 2016 till 7,6 % i år. En rutin vid korttidsjukfrånvaro har införts, där chef och medarbetare i samtal kartlägger orsaker till sjukfrånvaron vid tredje och fjärde korttidssjukfrånvarotillfället inom en 6-månadersperiod. Vid det sjätte tillfället kopplas företagshälsovården in. Medarbetare med upprepad korttidsfrånvaro har erbjudits insatser i samarbete med företagshälsovården.

Förvaltningen har haft schemalagda rehabiliteringsdagar på stadsdelsförvaltningen då företagssköterska och HR-konsult träffat medarbetare, enhetschef samt facklig företrädare. Kartläggningar av orsaker till sjukfrånvaro har genomförts som resulterat i att rehabiliteringsplaner upprättats och insatser initierats.

Friskvård och hälsa

Förvaltningen tillämpar friskvårdstid samt har avtal med olika aktörer inom

friskvårdsområdet. I slutet av året togs nya friskvårdsrutiner fram för 2018, som bland annat innefattar ett friskvårdsbidrag till samtliga medarbetare.

Samtliga enheter har utformat hälsoplaner på gruppnivå, satt mål på enhetens kort- och långtidssjukfrånvaro och dokumenterat vilka hälsofrämjande insatser som ska genomföras på enheten under året. Utifrån budget avsattes medel för de insatser som grupp och chef enats om. Nytt för år 2017 var även att det i hälsoplanen ingick att sätta mål utifrån arbetsmiljöföreskriften Organisatorisk och social arbetsmiljö. Under början av 2018 kommer en uppföljningsenkät att skickas ut för utvärdering av genomförda insatser.

En hälsosatsning har genomförts med syfte att ge medarbetare förutsättningar att aktivt förändra sin livsstil för att nå ett friskare arbetsliv. Programmet innefattade fysisk träning blandat med föreläsningar och prova- på aktiviteter.

Handlingsplanen för att förbättra socialsekreterarnas och biståndshandläggarnas arbetsmiljö har fortsatt implementeras. Inom ramen för handlingsplanen har förstärkning skett av antalet socialsekreterare och biståndshandläggare. Även antalet chefer har utökats liksom antalet administratörer för att avlasta socialsekreterare och biståndshandläggare administrativa arbetsuppgifter. Studentmottagandet och organisationen kring detta har förstärkts. Antalet mentorer har utökats för att stärka introduktionen av nyanställda. Personalomsättningen har minskat under året och vid årets slut fanns enbart fyra socionomkonsulter i tjänst.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex 	80	81	80	79	83	83	2017
Analys Index för aktivt medskapande visar en positiv utveckling för förvaltningen jämfört med föregående år och resultatet ligger nu på stadens nivå. Dock är årets mål inte uppfyllt. En närmare analys av viktiga förklaringsfaktorer visar att förvaltningen kan bli bättre inom områdena "Styra mot gemensamma mål" samt "Samarbete med andra". Förvaltningen har genomfört aktiviteter i relation till dessa utvecklingsområden och som förhoppningsvis bidrar till ett förbättrat resultat.							
  Index Bra arbetsgivare 	83				80	83	2017
  Index Psykosocial arbetsmiljö 	77				79	fastställs 2017	2017
Analys Index psykosocial arbetsmiljö har ökat sedan tidigare mätning även om målet inte nås. Förvaltningen arbetar på olika sätt för att fortsätta denna positiva utveckling och under året har alla chefer genomgått en utbildning i organisatorisk och social arbetsmiljö. Förvaltningen har även påbörjat ett implementeringsarbete kring stadens personalpolicy. Cheferna har under året genomgått en utbildning med fokus på ledarskap, hälsa och verksamhetsutveckling.							
  Sjukfrånvaro 	7,6 %	4,8 %	8,1 %	8,3 %	7,8 %	tas fram av nämnden	VB 2017
  Sjukfrånvaro dag 1-14 	2,7 %	2,2 %	2,8 %	2,7 %	2,5 %	tas fram av nämnden	VB 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Nämnden är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

 Uppfylles helt

Beskrivning

Ett ledarskap som är nära och tillgängligt är av betydelse för såväl en god arbetsmiljö som för medarbetarnas förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag. Förvaltningens chefer ska få stöd i det systematiska arbetsmiljöarbetet och ska skapa egna mål enligt arbetsmiljöföreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö. Alla chefer ska gå en arbetsmiljöutbildning som ger en diplomering. Arbetsplatsträffen ska stimulera och möjliggöra delaktighet och inflytande över arbetet, arbetsmiljön och verksamhetens utveckling. Sjukfrånvaron ska sänkas genom åtgärder på såväl organisatorisk som individuell nivå och både på lång och kort sikt. Förvaltningen ska arbeta aktivt för att minska antalet visstidsanställningar. För att säkra likabehandling och hög kvalitet i rekryteringsprocessen används metoden kompetensbaserad rekrytering vid skapande av kravprofiler, annonsering, intervjuer och referenstagning.

Förväntat resultat

- Farstas medarbetare är delaktiga och har inflytande.
- Allmänna visstidsanställningar minskar och tillsvidareanställningar är en norm.
- Andelen heltidsanställningar ökar.
- Sjukfrånvaron minskar.
- 75% av alla rekryteringsärenden har en kravprofil enligt kompetensbaserad rekrytering
- Verksamheterna bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete och skapar egna mål enligt arbetsmiljöföreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ 30 pedagoger utbildas till handledare till VFU-studenter.	2017-01-01	2017-06-30	
✓ Handlingsplanen för att förbättra socialsekreterarnas och biståndshandläggarnas arbetsmiljö ska fortsätta att implementeras	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls helt

Analys

Förskolans resultat i brukarundersökningen utmärker sig positivt inom området mänskliga rättigheter och likabehandling. Ingen av förskolorna har ett nöjdhetsresultat på färre än 70 procent nöjda vårdnadshavare när de har bedömt följande påståenden.

- Jag upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning.
- Jag upplever att personalen på förskolan bemöter mitt barn på ett respektfullt sätt.
- Jag upplever att personalen på förskolan bemöter mig på ett respektfullt sätt.

Enhetschefer och verksamhetscontrollers inom hela socialtjänstens verksamhetsområde har under 2017 deltagit i Stockholms stads diplomutbildning för ett hbtq-kompetent och normmedvetet bemötande. Utbildningen är framtagen av Stockholms stad för att stärka arbetet med att uppnå visionen om ett Stockholm för alla. Syftet med utbildningen är att chefer och medarbetare ska få kunskaper för att säkra att hbtq-personers rättigheter blir tillgodosedda i stadens verksamheter.

Fältassistenterna vid sociala barn- och ungdomsvårdens öppenvård har under året haft en öppen verksamhet för HBTQ+ -ungdomar, kallat "HBTQ+-hänget". En utvärdering visar att 100 % av ungdomarna som svarat på enkäten känner sig välkomna till HBTQ+-hänget i Farsta. 100 % av ungdomarna som svarat på enkäten känner att de på mötesplatsen accepteras för den de är och 100 % av ungdomarna som svarat på enkäten svarar att de lärt känna nya vänner där. Resultatet visar således att de ungdomar som besökt HBTQ+-hänget och svarat på enkäten känner sig inkluderade hos oss, samt att deras nätverk har utökats. Detta är ett väldigt glädjande resultat, och i enlighet med förväntade resultat.

Under året har utbildningar hållits för chefer och administratörer i rekryteringsverktyget Jobba i stan och metoden kompetensbaserad rekrytering. Genom kompetensbaserad rekrytering säkerställer förvaltningen att urval sker efter rätt kompetens, vilket motverkar risken för diskriminering i rekryteringen.

Under året har Farstas finska förskoleverksamhet som är integrerad på en förskola saknat barn. Det har funnits ett fåtal barn som sökt finsk förskola i olika omgångar men barnen har varit för få och åldersspannet för stort för att kunna erbjuda en finstalande verksamhet. Farsta erbjuder dock en öppen helgverksamhet för familjer som vill att deras barn ska få komma i kontakt med finska språket och finsk kultur. Under hösten har dock intresset för att besöka verksamheten minskat betydligt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre	100 %			93 %	93 %	Öka	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
som inte upplever diskriminering							
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	84 %			87 %	87 %	Öka	2017
Analys För att säkerställa att bemötande och beslut inte diskriminerar arbetar verksamheterna systematiskt med frågor kring bemötande, delaktighet och normkritik.							
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	80 %			85 %	90 %	Öka	2017
Analys För att säkerställa att bemötande och beslut inte diskriminerar arbetar verksamheterna systematiskt med frågor kring bemötande, delaktighet och normkritik.							
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	97 %			95 %	96 %	Öka	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter bemöter invånarna med respekt och ingen blir diskriminerad

 Uppfylls helt

Beskrivning

Verksamheterna ska leva upp till de mänskliga rättigheterna och arbeta efter FNs barnkonvention. Ett strukturerat, kompetenshöjande arbete bedrivs för att minska risken för att invånare eller medarbetare utsätts för diskriminering eller möter en verksamhet som inte är anpassad och välkomnande för alla. Ett gott bemötande är viktigt inom alla verksamheter. Alla verksamheter ska arbeta aktivt med att säkerställa att brukare och invånare bemöts på ett respektfullt, korrekt och trevligt sätt. Den nya arbetsmiljöföreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö, som bland annat handlar om kränkande särbehandling, ska kommuniceras och följas upp. Förskolans likabehandlingsplan ska följas upp regelbundet. Föreläsningar och information om mänskliga rättigheter och hur förvaltningen kan jobba med dessa genomförs.

Förväntat resultat

- Inga invånare upplever sig diskriminerade av förvaltningens verksamheter
- Ingen medarbetare upplever sig diskriminerad.
- Vårdnadshavarna upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning. (Förbättrat resultat i förskolenkäten)

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel vårdnadshavare som upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	89 %	90 %	88 %		89 %		2017
 Inkomna anmälningar från förskoleverksamheten rörande kränkande behandling	4				0		2017
Analys Fyra anmälningar har inkommit under året, fördelat på tre förskolområden. Tre rör personal som har kränkt barn och i ett fall är det barn som har kränkt barn. Samtliga är åtgärdade och ärendena avslutade. Indikatorn utgår i 2018 års verksamhetsplan, då antalet anmälningar inte i sig är ett träffsäkert sätt att mäta huruvida barn bemöts respektfullt. Fler anmälningar kan visserligen indikera en ökning av incidenter, men även att verksamheterna blir bättre på att upptäcka kränkningar och att de tas på allvar.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Fritidens verksamheter påbörjar arbetet med att få HBTQ-certifiering.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen säkerställer att unga med funktionsnedsättning kan feriearbeta inom förvaltningens verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Analys

På förskolorna hålls barnråd och ett arbetssätt har utvecklats där barn organiserat ges möjlighet att träffa förskolechefen, i syfte att göra barnen mer delaktiga och att förmedla till dem att deras tankar och åsikter om verksamheten är viktiga.

Inom den sociala barn- och ungdomsvården följer man genom utvärderingar och enkäter upp barn och ungas delaktighet. Barns delaktighet i utredning och insatsuppföljning har kontinuerligt diskuterats i ärendehandledning och i gruppforum och ett arbete kring insatsuppföljning där barns delaktighet är en del har initierats. Metodutvecklare på enheten för försörjningsstöd kommer under 2018 följa upp utredningar kring skulder där barn förekommer med stickprov för att se om konsekvensanalys gjorts. Ledningen lyfter vikten av

utförda barnkonsekvensanalyser och metoddagar där man tillsammans ska arbeta med analysen är planerade.

Ett arbete med att höja kvaliteten på utredning av ensamkommande barn och unga har inletts under 2017 och kommer fortsätta 2018. Ett led i detta är indelningen i specialiserade utrednings- och insatsgrupper för att höja kvaliteten i varje led och förbättra insatsuppföljningen. Tydligare uppföljningar ger bättre möjligheter att ställa rätt krav på vårdgivarna, vilket bidrar till att säkerställa ett gott omhändertagande.

Förvaltningens bolots har hjälpt 17 barnfamiljer att hitta ett mer stadigvarande boende.

Barn i behov av särskilt stöd uppmärksammas tidigt och erbjuds individuella stödinsatser i samverkan med vårdnadshavare och förskolechef. Stödenhetens utvärdering av verksamheten år 2017 påvisar att deras insatser enligt förskolepersonalen har bidragit till ett ökat likvärdigt lärande för barn i behov av särskilt stöd utifrån läroplanens strävansmål. Fler förskolebarn har börjat på språkverksamheten Nallen.

Skolinspektionen har gjort en kvalitetsgranskning av arbetet med särskilt stöd vid en av Farstas förskolor. Förvaltningen fick utifrån inspektionen i uppdrag att säkra att förskoleledningen förankrar arbetssätt och rutiner i arbetet med barn i behov av särskilt stöd, ge personalen relevant kompetensutveckling och säkra att stödinsatser följs upp och utvärderas. Förvaltningen har rapporterat till skolinspektionen om vidtagna och förväntade effekter och skolinspektionen bedömer i sitt uppföljningsbeslut att åtgärderna varit tillräckliga.

Se vidare under mål 1.1, 1.2, 4.3, 4.5.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barnperspektivet beaktas i beslut och utformning av insatser och service

Uppfylls helt

Beskrivning

För att nämndens verksamheter ska kunna leva upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention behöver barnperspektivet genomsyra all verksamhet. Att implementera ett barnperspektiv innebär både att säkerställa att det individuella barnets behov och rättigheter tillgodoses, men också att synliggöra och beakta barns behov som grupp. Konsekvenserna för barn ska belysas i beslut som fattas, såväl i individärenden som i beslut om investeringar eller andra övergripande verksamhetsfrågor. Barn ska höras i beslut som rör dem, deras åsikter ska tas tillvara och mötas med förståelse och respekt. Den stadsövergripande strategi för barnets rättigheter som ska beslutas under året kommer att implementeras.

Förväntat resultat

- Farsta har ett ungdomsråd som är aktivt och påverkar.
- Vårdnadshavarna upplever att förskolan uppmuntrar barnen att ta eget initiativ och ansvar.
(Förbättrat resultat i förskolenkät)
- Barnkonsekvensanalys är gjord i varje enskilt ärende där barn är aktuella

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
●	Andel besökare på öppna förskolan som tycker att de kan påverka verksamhetens innehåll.	93,85 %			44,09 %	75 %		2017
●	Andel besökare som tycker att de kan påverka parklekens aktiviteter.	85,81 %			68,33 %	75 %		2017
Analys Barn och vuxna besökare är sammanslagna i resultaten för parklek.								
●	Andel besökare som tycker att de kan vara med och påverka fritidsgårdens aktiviteter.	76,15 %			84,25 %	75 %		2017
■	Andel ärenden med barn inom ekonomiskt bistånd där barnkonsekvensanalys genomförts	38,1 %				100 %		2017
Analys Handläggningen av försörjningsstöd sker med ett barnperspektiv, men även om verksamheten följt arbetsmetoden, har man inte i tillräcklig utsträckning dokumenterat arbetet i enlighet med riktlinjerna. Under 2018 kommer utredningar kring skulder där barn förekommer att granskas med stickprov för att se om konsekvensanalys gjorts, vilket sedan följs upp med handläggarna. Ledningen lyfter vikten av utförda barnkonsekvensanalyser, och metoddagar där man tillsammans ska arbeta med analysen är planerade.								
●	Andelen nöjda vårdnadshavare med hur förskolan samverkar med hemmet.	81 %			79,05 %	81 %		2017
■	Vårdnadshavarna upplever att förskolan uppmuntrar barnen att ta eget initiativ och ansvar.					89 %		2017
Analys Påståendet om att förskolan uppmuntrar barnen att ta eget initiativ och ansvar har utgått i brukarundersökningen 2017								

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	I varje enskilt ärende där barn är aktuella ska en konsekvensanalys för barnets situation och behov göras	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

● Uppfylls helt

Analys

Alla invånare som ansökt om stöd avseende våld i nära relation har fått stöd och hjälp utifrån den enskildes behov. Både våldsutsatta och våldsutövare har uppmärksammas. Våldsutsatta har fått skydd och stöd och våldsutövare har fått möjlighet att förändra sitt beteende vid mottagning för våldsutövare.

Kompetens kring våld i nära relationer och bemötande av våldsutsatta har utvecklats i alla berörda verksamheter. Socialsekreterare inom individ och familjeomsorg har under 2017 genomfört Uppsala universitets webbaserade introduktionskurs med grundläggande kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Förvaltningens relationsvårdsteam har besökt avdelningen egen regis ledningsgrupp för att stärka samverkan samt för att ge information om hur cheferna ska bemöta och gå tillväga om de uppmärksammar att en person är utsatt för våld i nära relation.

Inom den sociala barn- och ungdomsvården har man kartlagt och analyserat bedömningar och insatser till barn som upplevt eller bevittnat våld. Förvaltningens familjestöd har haft våldsscreening som fokusområde under året och har identifierat och påbörjat implementering av metoder för att upptäcka våldsproblematik hos vuxna och barn.

Förvaltningen har utifrån stadens riktlinjer tagit fram en strategi mot våldsbejakande extremism som antagits av stadsdelsnämnden. Arbetet med att implementera strategin påbörjades under hösten och ett 60-tal medarbetare i förvaltningen har genomgått en grundutbildning vilken anordnades av stadsledningskontoret.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation	60				40 %	Tas fram av nämnden	2017
  Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	60 %				40 %	Tas fram av nämnden	2017
  Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	166 st	0,8 %	99,2 %	144 st	118 st	tas fram av nämnden	2017

Nämndmål:

Invånare i Farsta får stöd när våld i nära relationer förekommer

 Uppfylls helt

Beskrivning

Personer som utsätts för våld i nära relationer uppmärksammas och får vägledning till det stöd förvaltningen kan erbjuda.

Förväntat resultat

- En handlingsplan mot våldsbejakande extremism tas fram
- Kompetensen kring våld i nära relationer och bemötande av våldsutsatta, utvecklas i alla berörda verksamheter.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Socialsekreterare och biståndshandläggare ska få utbildning om hedersrelaterat våld	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

● Uppfylls helt

Analys

Biståndsbedömare har i samband med omprövningar/uppföljningar följt upp alla åtaganden. Resultatet visar att merparten av brukarna upplever att beviljade insatser har underlättat för barn och ungdomar att delta i fritidsaktiviteter.

Inom nämndens verksamheter i egen regi har man haft tillgång till en projektanställd dietist som bland annat har besökt APT-möten för att prata om kost och nutrition. Samarbetet har resulterat i en studiecirkel och föreläsning om kost för brukare och personal inom boende socialpsykiatri, vilket bland annat bidragit till nyttigare mellanmål för brukarna.

Personal på Lingberga gruppboendestad, EMMA träfflokal och gruppboendet Frimärket har erhållit en utbildning/fortbildning om jämlik hälsa, näringsrekommendationer, kost och måltidsplanering.

En utbildning med tema mellanmål och mindfulness har genomförts på Lingberga gruppboendestad där brukarna även fick provsmaka olika mellanmål utifrån sina sinnen med syn, hörsel, känsel och lukt. En studiecirkel á 5 träffar har pågått under hösten 2017 med olika teman. Deltagarna har även erbjudits hälsosamma mellanmål under tillfällena. En gruppdiskussion har ägt rum med brukare på EMMA träfflokal med fokus på näringsrekommendationer och kostråd.

Under året firade sysselsättningsverksamheten Emma träfflokal 35-årsjubileum och en dokumentär producerades i samverkan med brukare på Studio IT. En ny sysselsättningsverksamhet startades också upp Emmas tvåbod i Hökarängen.

Inom egen regi-verksamheterna fortsätter arbetet med att öka digitaliseringen och utforska ny teknik. Under året har bland annat digital kalender införts hos en enhet, en annan har deltagit vid en mässa om välfärdsteknologi (MVTe) och flera enheter har i större utsträckning implementerat surfplattor i arbetet.

Enhetscheferna har fått regelbunden information om de utbildningar, kurser och seminarier

som erbjuds inom projektet DigIT. Deltagandet från Farstas medarbetare har under året ökat och cirka 50 medarbetare deltar i en pågående digitalutbildning.

Vid årsskiftet startade en ny enhet inom Farsta gruppbostad, Lilla Sköndal, med sex platser.

För att öka förståelse och insikt kring tillgänglighetsutmaningar i offentliga miljöer deltog politiker från Farsta stadsdelsnämnd, handikapprådet och pensionärsrådet i en tillgänglighetsvandring i Hökarängens centrum. Under tillgänglighetsvandringen fick deltagarna prova på dels att ta sig fram med rullstol, dels att orientera med käpp och simulerad synnedsättning. Hörselproblematik togs också upp. Med på vandringen var personer med egen erfarenhet av funktionsnedsättningar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	93 %	91 %	96 %	80 %	89 %	89 %	2017
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	72 %	66 %	83 %	67 %	74 %	77 %	2017
Analys Enheterna arbetar aktivt med att göra brukarna mer delaktiga i utformning av de insatser som erbjuds. Arbetet ställer ökade krav på att förändra arbetssätt och på ökad lyhördhet inför brukarens uppfattning och önskemål. Det är en stor skillnad i utfall mellan män/pojkar och kvinnor/flickor. En möjlig orsak till detta som kan undersökas vidare är att personal har noterat en högre grad av styrning från anhöriga när det gäller pojkar/män och att dessa i större utsträckning än flickor/kvinnor finner sig i det beslut som anhöriga har/tar. Verksamheterna arbetar aktivt för ett bemötande som ger ökad delaktighet för båda könen.							
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	72 %	76 %	61 %	66 %	74 %	tas fram av nämnden	2017
Analys Enheten har under året arbetat med rådet för funktionshinderfrågor för att öka tillgängligheten.							
  Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	75 %	66 %	87 %	71 %	79 %	79 %	2017
Analys Förvaltningen måste göra en ordentlig analys och vid sina kommande uppföljningar, såväl vid verksamhets som de individuella uppföljningarna.							
  Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %	75 %	96 %	69 %	85 %	tas fram av nämnden	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys Förvaltningen får fortsätta sitt arbete i uppföljningarna att uppmärksamma hur brukarna upplever att boendet har den anpassning som behövs.							
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	94 %	88 %	89 %	92 %	91 %	2017
Analys I den individuella uppföljningen ska de kvalitetsfaktorer som påverkar tryggheten i boendet prioriteras ytterligare för att så långt som möjligt säkra att personalens arbetssätt är trygghetsskapande.							
  Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	91 %	81 %	83 %	84 %	87%	2017
  Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	83 %	82 %	86 %	85 %	90 %	2017
Analys Brukare på det hela taget är nöjda med korttidsboendet. Korttidsboende är en insats där nämnden köper enstaka platser av privata utförare inom ramen för upphandlade avtal. Vid den individuella uppföljningen av insatsen vid korttidsboendet förs dialog med ansvarig utförare.							
  Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	98 %	97 %	100 %	85 %	89 %	87 %	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksamheters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Invånare med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning ges insatser av god kvalitet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Farsta ska vara en tillgänglig stadsdel utan hinder för invånarnas delaktighet och självständighet. Personer med funktionsnedsättning som behöver stöd och omsorg i nämndens verksamheter ökar sin självständighet och får goda, säkra hälso- och sjukvårdsinsatser. Ett sätt att stödja självständigheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning är

införandet av digital teknik, och alla utförare ska undersöka möjligheterna. Verksamheternas kvalitet säkras genom nämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Förväntat resultat

- Brukare är nöjda med de aktiviteter som erbjuds för personer med funktionsnedsättning
- Medarbetare har utbildats inom ramen för projekt DigIT.
- Brukare får en god och säker hälso- och sjukvård.
- Personer med funktionsnedsättning som får insatser i nämndens verksamheter får näringsriktig mat i trevliga måltidssituationer

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel inom verksamheter för personer med funktionsnedsättning som i brukarundersökningar visar sig nöjda med inflytandet.	72			67	75 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla medarbetare på nämndens boenden får dietistledd utbildning för att öka kunskapen om kost och nutrition.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Nämnden har genomfört medborgarforum i stadsdelarna Fagersjö, Gubbängen, Farsta centrum och Sköndal.

Förvaltningen har i samarbete med trafikkontoret genomfört demokratiarbete genom fördjupade dialoger med invånarna i Fagersjö gällande utbyggnaden av parkleken Måsen. Ett moment i demokratiarbetet är genomförandet av medborgarbudget, vilket planerades att genomföras under verksamhetsåret men av tekniska skäl fick skjutas fram till 2018.

Arbetet med att erbjuda kultur, forum och aktiviteter på Mötesplats Fagersjö har fortsatt. Bland annat har det funnits möjlighet att gå på yoga, prova på dans, delta i workshops och se Familjebostäders utställning om det framtida Fagersjö.

Förvaltningen har haft öppet hus för samhällsvägledning, rådgivning i missbruksfrågor och temakvällar om hälsa och hur man startar eget företag.

En romsk förening har under hösten startat en öppen textilverkstad som har besökts av tio till femton kvinnor dagligen. Även unga flickor som bor i närområdet har besökt textilverkstaden och sett och lärt hur man enligt romska traditioner syr kläder.

Inför julen genomförde förvaltningen ett öppet hus på Mötesplatsen med bland annat visning av romsk klädeskultur, hiphop-uppträdande och grillning. Samt en workshop gällande

civilsamhällets medverkan i stadsutvecklingsprojekt. Cirka 150 personer besökte Mötesplatsen under dagen.

Aktiviteterna på Mötesplatsen har till viss del begränsats något av att förvaltningen behövt upplåta lokalerna till fritidsverksamhet vars ordinarie lokaler är under utredning för miljöproblem (se mål 2.6).

Under 2017 har arbetet med implementeringen av Stockholms stads Program för stöd till anhöriga 2017-2020 pågått. I samarbete med anhörigstödet sydost har flera utbildningar genomförts som bland annat berört implementering av programmet för stöd till anhöriga, föreläsningar och nätverksträffar för anhörigombud samt kurs för anhöriga, Navigeringskurs, vars närstående genomgått utredning på minnesmottagning. Vid samtliga utbildningar, kurser och nätverksträffar har majoriteten av deltagarna varit kvinnor.

Farstas anhörigkonsulent erbjuder anhöriga stöd i form av information, kunskap och vägledning. Under året har sammanlagt 170 rådgivande och stödjande samtal genomförts av anhörigkonsulenten. De flesta samtal sker via besök hos konsulenten på Aktivitetshuset Tuben men även via hembesök, telefon och mejl. Majoriteten av de som givits stöd är kvinnor i yrkesverksam ålder. Inom avdelningen egen regi finns även utbildade anhörigombud som en resurs i relationen och stödet till anhöriga. I anhörigombudets uppdrag ingår även att föra kunskapen vidare till övriga medarbetare genom arbetsplatslärande.

För att tillgodose anhörigas behov av att möta andra i liknande situation har anhöriggrupper i samverkan med Röda Korset erbjudits för de som hjälper/vårdar sin livskamrat i hemmet.

I samarbete med anhörigkonsulenter inom Stockholms stad har en nätverksträff för unga anhöriga erbjudits, en öppen mötesplats för unga 18-30 år med föräldrar eller annan nära som har demenssjukdom. Gruppen har träffats en gång per månad kvällstid, totalt 15 deltagare varav 4 män. Gruppen har letts av anhörigkonsulenten i Farsta och Kungsholmen.

Inom Farstas gruppbestäder har arbetet med att utveckla samverkan med anhöriga fortsatt under året. En anhörigstödsutbildning om fem dagar med både personalgrupp och anhöriga som deltagare har genomförts vid en verksamhet. Arbetet med anhöriga har även följts genom arrangerande av flera gemensamma möten och fester på flera verksamheter under året.

Lokala utvecklingsprogram

Arbetet med att genomföra aktiviteterna från det Lokala utvecklingsprogrammet (Lup) har fortsatt under året. Alla planerade aktiviteter har påbörjats. Inom målområde Hälsa kan nämnas det utvecklingsarbete som pågår för att utveckla familjecentralliknande arbetssätt. Förvaltningen samarbetar med barnmorskemottagning och barnavårdscentralen vilket bland annat har lett till att förvaltningen har en familjebehandlare placerad på barnmorskemottagningen vissa dagar i veckan.

Inom området Arbete och egen försörjning har förvaltningen i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen haft aktiviteter för att nå arbetslösa i framför allt Fagersjö. Ett öppet event på mötesplatsen hölls tillsammans med Jobbtorg och en lokalförening i Fagersjö.

Inom målområdet Trygghet kan nämnas det arbete som gjorts för att öka tryggheten vid Stieg Trenters Torg i Farsta strand. I samverkan med trafikkontoret, Familjebostäder, företagare, polis m.fl. har åtgärder vidtagits samt en handlingsplan tagits fram för ytterligare åtgärder 2018.

Arbetet med medborgarbudget och medinflytande i Fagersjö har fortsatt. Mötesplats Fagersjö har utvecklats bland annat med aktiviteter för äldre. Dialoger har förts med föreningar och andra intressenter om hur mötesplatsen kan utvecklas. Förvaltningen har engagerat en extern konsult som utrett förutsättningarna för Mötesplatsen att utvecklas till ett lokalt kulturhus. Rapporten redovisas i januari 2018.

I Fagersjö har förvaltningen tillsammans med trafikkontoret genomfört fördjupade samråd och dialoger inför ombyggnad av parkleken Måsen. En omröstning om vilken utrustning som ska finnas i parken kommer att genomföras i januari 2018.

De demokratimedel som förvaltningen har fått har använts till genomförande av det lokala utvecklingsprogrammet. Huvuddelen har använts till Mötesplats Fagersjö samt till utveckling av parkleken Måsen. Delar av medlen har också använts till att utreda om en liknande insats som "Skarpnäckslyftet" kan genomföras även i Farsta. Nämnden har beslutat att så ska ske och en upphandling av en extern resurs pågår. Förvaltningen har också på olika sätt bidragit till olika evenemang såsom Fagersjödagen, Hökarängsdagen, Stieg Trenterdagen och Farstadagen. En demokrativecka genomfördes tillsammans med Farsta ungdomsråd. Nämnden har också genomfört fyra medborgarforum på olika platser inom stadsdelsområdet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor	39 %	39 %	40 %		39 %	Fastställs 2017	2017
Analys Indikatorn mäts genom stadens demokratiundersökning som är ny för året och presenterades i november. Något årsmål har därför inte kunnat sättas och årets resultat bör betraktas som en baslinjemätning.							
  Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö	19 %	23 %	18 %		19 %	Fastställs 2017	2017
Analys Indikatorn mäts genom stadens demokratiundersökning som är ny för året och presenterades i november. Något årsmål har därför inte kunnat sättas och årets resultat bör betraktas som en baslinjemätning.							
  Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer	27 %	25 %	29 %		27 %	Fastställs 2017	2017
Analys Indikatorn mäts genom stadens demokratiundersökning som är ny för året och presenterades i november. Något årsmål har därför inte kunnat sättas och årets resultat bör betraktas som en baslinjemätning.							

Nämndmål:

Farsta utvecklas i dialog med invånarna och i samverkan med många intressenter

 Uppfylls helt

Beskrivning

Invånarna är delaktiga och har inflytande över vad som sker i stadsdelsområdet, bland annat genom medborgarförslag, medborgarmöten, öppna nämndmöten och andra dialoger som genomförs. Inför parkupprustningar hålls dialogmöten där allmänheten kan påverka upprustningens innehåll. Förslag från medborgarna kan påverka nämndens beslut. Ytterligare en medborgarbudget genomförs i Fagersjö.

Förväntat resultat

- Invånarna deltar i möten och dialoger.
- Medborgarförslag tas tillvara.
- Medborgarbudget genomförs

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal genomförda medborgarforum	4			5	4		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Fortsätta utveckla Mötesplats Fagersjö	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen gör en kartläggning av föreningar inom stadsdelsområdet	2017-01-01	2017-12-31	
 Genomföra ny medborgarbudget	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Analys

Inköpsmodulen har underlättat för verksamheterna att göra hållbara val vid inköp, och det märks bland annat på hur andelen inköpta ekologiska livsmedel stadigt ökar. Stadens serviceförvaltning anlitas för genomförandet av upphandlingar vilket säkerställer att stadens riktlinjer för upphandling efterlevs

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	60 %			59 %	60 %	Tas fram av nämnden	VB 2017
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %				100 %	80%	2017

Nämndmål:

Socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbara alternativ prioriteras vid inköp av varor och tjänster

● Uppfylls helt

Beskrivning

Införandet av den elektroniska inköpsmodulen underlättar att fler inköp görs av godkända leverantör och att en större andel av livsmedelsinköpen avser ekologiska produkter. I förlängningen kan priserna bli förmånligare som en konsekvens av ökad avtalstrohet. Otillåtna direktupphandlingar av oseriösa leverantörer undviks om inköpsmodulen används.

Förväntat resultat

Andel elektroniska inköp ökar.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Farsta stadsdelsnämnds justerade nettobudget uppgick till 1 577,3 miljoner kronor för år 2017. I beloppet ingår budgetjusteringar om 36,1 mnkr och prestationsförändringar om 6,4 mnkr som kommunstyrelsen tillstyrkt under året. Utöver detta har nämnden anmält omslutningsförändringar på 291,0 miljoner kronor. Dessutom har nämnden haft en investeringsbudget på 15,8 miljoner kronor.

Verksamhet	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Nämnd- och förvaltningsadministration	47,1	0	44,1	-3,3	6,3	3,9
Individ- och familjeomsorg	308,8	-130,8	220,7	-19,2	-23,5	4,7
varav socialpsykiatri	52,8	-5	67,9	-9,7	-10,5	1
Stadsmiljöverksamhet	22,4	0	12,3	0	-0,8	0,6
varav avskrivningar och intern ränta	10,9	0	6,9	0	4	3,4
Förskoleverksamhet	322,2	-21,9	337,7	-31,9	-5,5	-1,2
Äldreomsorg	708,8	-102,8	683,7	-78,2	0,5	-20,3
Stöd- och service, funktionsnedsättning	310,4	-25	309,7	-34,3	10	3,3
Fritid och kultur	28,9	-2	31,3	-3	-1,3	4,1
Flyktingmottagande	50	-50	83,1	-83,1	0	0
Arbetsmarknadsåtgärder	18,6	-3,4	13,5	-3,4	5,1	-0,3
Ekonomiskt bistånd	98,8	-2,8	100,4	-6,5	2,1	2,8
Total drift	1 916	-338,7	1 843,50	-263	-3,2	-2,5

Verksamhet	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
Resultatfond från 2016, överskott					10,8	13,4
Resultatfond till 2017, överskott					-7,1	-10,8
Total inkl resultatöverföring					0,5	0
Investeringsplan	15,8	0	15,1	0	0,7	-0,5
varav stadsmiljöverksamhet	13,2	0	10,6	0	2,6	-0,5
varav inventarier och maskiner	2,6	0	5,2	0	-1,9	0

Bokslutet för nämndens verksamheter visar ett underskott på 3,2 miljoner kronor före resultatöverföringar och en mindre överskott om 0,5 miljoner kronor efter resultatöverföringar. Prognosen i tertialrapport 2 var ett underskott om 9,6 miljoner kronor före resultatöverföringar och en budget i balans, 0,0 miljoner kronor efter resultatöverföringar så prognossäkerheten har varit god under året för resultatet efter resultatöverföring medan resultatöverföringen blev bättre än beräknat.

De områden som inte uppfyllt målet om en budget i balans är främst individ- och familjeomsorg, både barn och unga, vuxna missbruk och socialpsykiatri. Individ- och familjeomsorgen redovisar ett underskott om 23,5 miljoner kr varav socialpsykiatrien redovisar ett underskott om 10,5 miljoner kr. Generellt har kostnadsnivån varit för hög både avseende köp av verksamhet och inhyrning av personal. Förvaltningen har redan påbörjat en översyn för att komma till en budget i balans under 2018. Verksamhetsområdet funktionsnedsättning redovisar ett överskott om 10,5 miljoner vilket främst avser utförarsidan. Av överskottet avser 2,9 miljoner kronor stimulansbidrag för start av det nya gruppboendet Lilla Sköndal. Gruppboendet färdigställdes i december och förvaltningen har inte hunnit använda medlen som exempelvis skulle täcka tomgångshyror och personalkostnader under uppstart.

För verksamhetsområdet äldreomsorg är budgeten i balans, framförallt har beställarsidan kraftigt förbättrat sitt resultat jämfört med 2016 och redovisar nu ett överskott om 6,4 miljoner kr.

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har minskat under året och i jämförelse med 2016 har kostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd minskat med 4,8 miljoner kronor eller 6,5% samtidigt som antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat från 630 hushåll per månad till 617.

Förskoleverksamheten har under 2017 minskat sin resultatfond på totalen. Resultatenheterna minskar sin resultatfond med 3,2 miljoner kr. Det genomsnittliga barnantalet per månad i Farstas kommunala förskolor har i stort sett varit samma för 2017 (2 215) som för 2016 (2 210). Dock är det faktiska snittet för 2017 mindre än vad det räknades med i budget 2017 vilket har inneburit att budgeten har minskat under året.

Omstruktureringen av Edö äldreboende har fortsatt under året och tomställningen av lokaler har inneburit kostnader för tomgångshyror och uteblivna intäkter. I samband med tertialrapport 2 ansökte nämnden om kompensation för detta om 12,9 miljoner kronor varav 10,0 miljoner kronor beviljades. I samband med detta ärende beviljades även medel för åren

2018 och 2019.

Vidare har det under året varit en osäkerhet kring ersättningar från Migrationsverket vilket till stora delar reglerades i slutet av 2017 för året 2016 och delar av 2017. I och med detta kommer nämnden också periodisera stora delar av generalschablonen till 2018/2019 för att kostnader för det sociala stödet för nyanlända främst kommer belasta 2018 och framåt.

Analys av resultaträkning

Jämförelse mellan 2016-12-31 och 2017-12-31

Intäkter

- Intäkterna har totalt sett minskat med 10,6 procent jämfört med föregående år. Minskningen om 27,8 mkr går främst att härleda till minskade intäkter avseende ersättningen för flyktingmottagande jämfört med föregående år.
- Intäkter på konto 301* "Försäljningsintäkter" är liknande som föregående år.
- Minskade intäkter för "Bostads- och lokalhyror" på konto 341* beror främst på tomställningen av Edö pga ombyggnation.
- Den stora minskningen av intäkter på konto 351* som avser "Driftbidrag" beror på minskade fordringar avseende bidrag för flyktingmottagande, vilket dels beror på att de bokförts med större försiktighet i år.
- Konto 352* Driftbidrag från AMS har minskat jämfört med föregående år och beror på färre anställda med någon form av arbetsmarknadsbidrag.
- Den totala minskningen av intäkter på 13,5 procent jämfört med samma period föregående år beror huvudsakligen på att lägre bidrag från Migrationsverket, PRIO-medel och AMS har inkommit jämfört med vad som inkom under samma period 2016. Även volymminskning inom barnomsorg och till viss del tomställningen av Edö påverkar.
- Försäljningen av verksamhet konto 361* har ökat med 1,7 procent jämfört med föregående år.
- Försäljning av konsulttjänster på konto 363* har även det minskat vilket beror på att färre anställda är uthyrda till centrala projekt inom staden jämfört med föregående år.
- Övriga ersättningar på konto 369* har minskat och beror till stor del på en större intäkt på 2,5 miljoner kronor konterats här under 2016 avseende Projekt Brevlådan Förskola. Någon motsvarande intäkt finns inte 2017, även om andra intäkter förekommer.

Kostnader

- Kostnaderna har ökat med totalt 0,1 procent, cirka 2,7 mkr, under perioden 201701 till 201712 jämfört med samma period 2016. Förändringen beror på såväl ökade som minskade kostnader bokförda på förvaltningens konton.
- Kostnaderna på konto 451* "Bidrag till enskilda" har minskat med 4,9 procent, vilket främst beror på ett minskat antal hushåll med behov av ekonomiskt bistånd i

stadsdelen samt att färre personer erhåller vårdnadsbidrag.

- Minskningen av kostnaderna på konto 453* beror på att LASS-kostnaderna till försäkringskassan enbart har konterats på konto 4631 under 2017.
- Kostnaderna på konto 463* ”Köp av huvudverksamhet” har minskat 4,0 procent, motsvarande 35,5 miljoner kronor, vilket beror på att fler verksamheter återgått till förvaltningens regi samt en stabilisering av kostnaden för flyktingmottagande.
- Löner till anställda på konto 50* och PF på konto 56* har ökat under året som en följd av lönerevisionen 2017. Sjuklön på konto 51* har minskat något som en följd av färre långtidssjukskrivningar.
- Löner till anställda på konto 502* samt PF på konto 561* har ökat något i och med att flera enheter har återgått i egen regi under 2017. Totalt en ökning om 6,0 procent och 25 miljoner kronor jämfört med föregående år och motsvarande ökning ses inom arbetsgivaravgifter.
- Lön till beredskapsarbetare på konto 503* har istället minskat och fler har gått ut på arbetsmarknaden.
- Kostnaderna på konto 60* har ökat något jämfört med samma period föregående år, vilket beror delvis på ökade hyreskostnader då verksamheter återgått i egen regi.
- Ökade kostnader för städ- och renhållningstjänster på konto 613* beror främst på att det finns fler enheter i egen regi och bland annat nya förskolor som startats upp och även några pågående projekt med uppstart av nya förskolor. Samtidigt har timkostnaden höjts enligt prisindex för städ vilket naturligt också är en del i kostnadsökningen totalt.
- Kostnaderna för förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial inom 64* har samtliga minskat i kostnader om 14,7 procent jämfört med föregående år. Motsvarande 3,4 miljon kronor och där minskningen i kostnader fördelas relativt jämt över 643*, 644*, 645* och 646*. Inom dessa områden används inköpsmodulen i större utsträckningen än föregående år vilket kan ha medfört den kostnadsminskning och framförallt avseende förbrukningsinventarier, livsmedel och förbrukningsmaterial.
- Vi ser samma tendenser avseende kostnaderna för kontorsmateriel på konto 651* och IT-förbrukningsmaterial 654* som också har gått ned.
- Den stora ökningen om 16,2 miljoner kronor av kostnader på konto 701* under 2017 beror på stadens nya avtal avseende persontransporter som är mycket dyrare än det föregående avtalet.
- Kostnaderna på konto 711* ”Personalrepresentation” har ökat något jämfört med föregående år. Även om det är fortsatt lågt så kommer informationsinsatser att göras för att hålla dessa kostnader låga.
- Kostnaderna för annonsering på konto 722* har minskat jämfört med föregående år då ett stort antal anställda sade upp sig och nya rekryterades.
- Kundförluster på konto 735* har ökat under 2017 på grund av viss försämrad betalningsförmåga inom stadsdelen.

- Upphandlade administrativa tjänster på konto 743* har sjunkit i och med lägre kostnader för HCL (tidigare Volvo), vilket bland annat beror på ökad kontroll av fakturor. Kostnaderna på konto 744* "IT-system" har istället ökat i och med ökade kostnader för IT-prislistan under 2017.
- Konsulttjänster och andra tjänster på konto 745* har minskat markant under året i och med att det akuta behovet av bemanning inom bland annat barn och ungdom har minskat, och det sker en mer kontrollerad inhyrning av socionomer. Ett aktivt arbete under året med att minska personalomsättningen inom individ och familjeomsorg verkar redan i år innebära minskning i kostnader. Den totala minskningen syns i att även kostnaden för inhyrd personal minskat 751* minskat i kostnader och behoven därmed inte är lika stora.
- Kostnaderna för Hälso- och friskvårdsrelaterade tjänster på konto 747* har minskat något under 2017 på grund av ett minskat behov av företagshälsovård.
- Ökade kostnader på konto 749* "Övriga främmande tjänster" beror på att kostnader 2016 var ovanligt höga avseende rättegångskostnader inom familjerätt, ökat behov av tolkar samt kostnader för uppgradering av trygghetslarm. Dessa kostnader har då minskat under 2017.
- Ökade kostnader på konto 761* "Avgifter" beror bland annat på att konteringar på konto 7611 har ökat jämfört med föregående år. Informationsinsats planeras för hösten för att öka förståelsen för kod- och kontoplan. Avgifter för kurser mm på konto 765* har minskat jämfört med samma period föregående år och detta hänger samman med att vissa centrala utvecklingsinsatser inte kommit till skott på grund av vakanser på central administration inom stadsdelen.
- Ökade kostnader på konto 79* "Avskrivningar" beror på att förvaltningen har haft stora investeringar under 2016 och 2017 vilket gör att avskrivningskostnaderna ökar.

Budgetutfall per verksamhetsområde

Nämnd och gemensam administration

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Nämnd- och förvaltningsadministration	47,1	0	44,1	-3,3	6,3	3,9
Avvikelse i %					13,40%	8,60%

Verksamheten redovisar ett överskott om 6,3 miljoner kronor.

Jämförelse prognoser – utfall:

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	6,3	7,8	3

Resultatet motsvarar i stort prognoserna i tertiärrapporterna och beror främst på lägre personalkostnader i form av vakanser samt lägre kostnader för bl.a. upphandling.

Individ och familjeomsorg

Utfall jämfört med budget

Individ- och familjeomsorgens totala resultat är ett underskott om 23,5 miljoner kronor varav socialpsykiatri redovisar ett underskott om 10,5 miljoner kronor. Förvaltningen har påbörjat en översyn för att nå en budget i balans under 2018

Verksamhet, mnkr	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Individ- och familjeomsorg	308,8	-130,8	220,7	-19,2	-23,5	4,7
varav socialpsykiatri	52,8	-5	67,9	-9,7	-10,5	1
Summa	308,8	-130,8	220,7	-19,2	-23,5	4,7
Avvikelse i %					19%	2,60%

Barn och Unga

Barn och Unga, öppenvård redovisar ett mindre underskott vilket främst beror på ökade hyreskostnader.

Barn och Unga, ensamkommande barn redovisar en budget i balans. Kostnaderna 2017 för ensamkommande barn inklusive handläggning har varit 83 miljoner kronor vilket är en minskning med 21% jämfört med föregående år.

Barn och Unga, utredning redovisar ett underskott om 11,2 miljoner kronor. Kostnaderna för bemanningstjänster har minskat jämfört med 2016 men fortfarande ligger på en hög nivå. Kostnaderna för SIS-placeringar fortsätter att ligga på samma höga nivå som 2016. Antalet anmälningar och ansökningar har ökat kraftigt under året och antalet inledda utredningar har ökat med 40%.

Vuxna

Verksamheten för vuxeninsatser fortsätter att visa ett underskott i budgeten. Kostnaderna för myndighetsutövning har varit högre än budget men har ändå minskat med 18% jämfört med 2016. Öppenvård verksamheten redovisar också ett underskott vilket främst beror på minskad andel av extern finansiering.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatri visar ett underskott i budgeten för både beställar- och utförarverksamheter.

De kommunala verksamheterna visar ett underskott om 3,0 mnkr, beroende på att vissa verksamheter har för få platser på sitt boende för att kunna uppfylla sitt HSL-ansvar och samtidigt ha en ekonomi i balans.

Beställarverksamheten visar en kraftig ökning av underskottet vilket dels beror på ökade kostnader för bemanningstjänster, dels för ökade kostnader för insatser, särskild ökade kostnader för stödboende, boendestöd, försöks- och träningslägenheter samt sysselsättning.

Jämförelse prognoser – utfall:

Individ- och familjeomsorg

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	-23,5	-4,9	0

Resultatet är en klar försämring jämfört med tertialrapport 2 och beror främst på ökning av volymer samt kostnader för placeringar och bemanningstjänster.

Varav socialpsykiatri

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	-10,5	-2,9	0

Resultatet är en klar försämring jämfört med tertialrapport och beror på ökning av kostnader.

Stadsmiljö

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Stadsmiljö	11,5	0	12,3	0	-0,8	-2,7
internräntor	0,6		0,4		0,2	0,5
avskrivningar	10,3		6,5		3,8	2,9
Summa	22,4	0	20,6	0,2	3,1	0,7
Avvikelse i %					13,80%	3,30%

Stadsmiljö exklusive kapitalkostnader redovisar ett underskott om 0,8 miljoner kronor. Under posterna internräntor och avskrivningar ingår kapitaltjänstkostnader enbart för stadsmiljö. Förvaltningens totala kostnad för internräntor och avskrivningar uppgår till 0,6 respektive 10,4 miljoner kronor vilket innebär ett mindre underskott om 0,1 miljoner för räntor och avskrivningar.

Jämförelse prognoser – utfall:

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	-0,8	0	0

Utfallet är något sämre än i tertialrapport 2.

Förskoleverksamhet

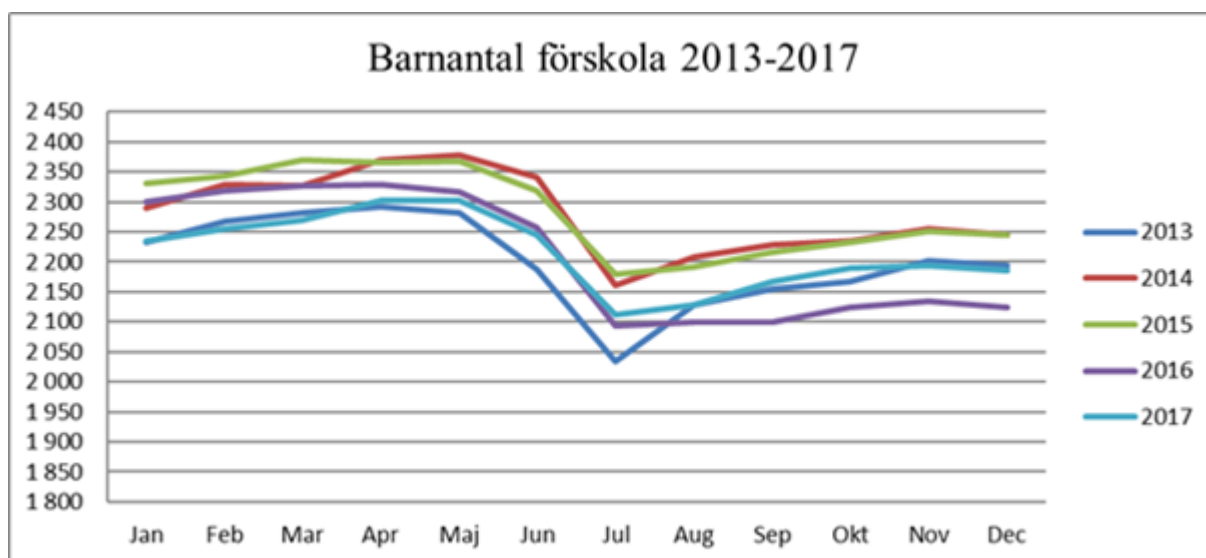
Utfall jämfört med budget:

Verksamhet, mnkr	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Förskola						
Summa	322,2	-21,9	337,7	-31,9	-5,5	-1,2
Resultatfond från 2016, överskott					10,3	10,6
Resultatfond till 2017, överskott					-7,1	-10,3

Verksamhet, mnkr	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
Summa efter resultatöverföring					-2,3	0
Avvikelse i %					0,00%	0,00%

Verksamheten redovisar ett underskott på 5,5 miljoner kronor före resultatöverföring och ett underskott på 2,3 miljoner kronor efter resultatöverföringar. Det genomsnittliga antalet inskrivna barn per månad har varit 2 216 under året. Budgeten är beräknad på 2 326 barn. Barnomsorgsgarantin har uppfyllts. Dock har resultatfonderna minskat med 3,2 miljoner kronor.

Under året har en förskola med 8 nya förskoleavdelningar öppnats. En förskola med sammanlagt 3 avdelningar har avvecklats.

Jämförelse prognoser – utfall:

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	-5,5	-9,6	1

Resultatet är bättre än prognosen i tertialrapport 2.

Äldreomsorg

Utfall jämfört med budget:

Verksamhet, mnkr	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Äldreomsorg						
Summa	708,8	-102,8	683,7	-78,2	0,5	-19,1
Avvikelse i %					0,00%	-3,20%

Beställarenheten redovisar ett överskott om 6,4 miljoner kronor. Överskottet beror främst på minskningen av kostnader för hemtjänst och månadsplaceringar i heldygnssorg. Under året

har antalet utförda dagtimmar i hemtjänst varit i snitt 30 857 per månad, vilket är en minskning med 10% jämfört med 2016. Dessutom har antalet utförda nattbesök minskat i snitt per månad från 4042 under 2016 till 3456 under 2017. Antalet månadsplaceringar i vård- och omsorgsboende minskade från 541 i januari till 521 i december 2017. Enligt de befolkningsprognoser som ligger till grund för budgettilldelningen ska antalet äldre med behov av insatser fortsätta minska.

Kommunal regi

De kommunala hemtjänstenheterna redovisar ett underskott om 7,3 mnkr. Arbete pågår och intensifieras för att komma i ekonomisk balans. Omstruktureringen på kommunala Edö äldreboende har fortsatt under 2017. Den huskropp som renoveras av det kommunala fastighetsbolaget Micasa är tomställd sedan årsskiftet 2016/2017. Förvaltningen har kostnader för tomgångshyror och andra åtgärder av engångskaraktär. Kommunstyrelsens ekonomiutskott har beviljat nämnden stimulansbidrag och ersättningar för tomgångshyror om totalt 32,6 mnkr, jämfört med de 39,3 mnkr som nämnden ansökte om. Detta gäller år 2017 till och med år 2019. År 2017 nås balans i verksamheten. 10,0 mnkr av stimulansbidraget har under verksamhetsår 2017 ianspråktagits.

Jämförelse prognoser – utfall:

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	0,5	-6	-6

Avvikelsen i bokslut är bättre än prognoserna under året och framförallt beställaren har förbättrat sitt resultat mot prognosen.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Funktionsnedsättning						
Summa	310,4	-25	309,7	-34,3	10	3,3
Resultatfond från 2016, överskott					0,5	1,5
Resultatfond till 2017, överskott					0	-0,5
Summa efter resultatöverföring					10,5	4,2
Avvikelse i %					3,70%	1,60%

Stöd och service till personer med funktionsnedsättnings totala resultat inklusive avdelningsadministration är ett överskott om 10,5 miljoner kronor.

De kommunala enheterna inom funktionsnedsättning uppvisar ett överskott beroende på ett systematiskt kvalitetsarbete kring ekonomiuppföljningen.

Beställarenheten redovisar budget i balans. Ökade kostnader för persontransporter täcktes av extra medel som tilldelades i T1 och T2. Verksamheten inom funktionsnedsättning, beställarenhet har i volym ökat med ca. 8% jämfört med 2016.

Jämförelse prognoser-utfall:

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	10,5	0,5	0

Utfallet är klart bättre än prognosen i tertialrapport 2. Utfallet för utförarenheterna är bättre samt att stimulansmedel ej har kunnat användas som tänkt.

Fritid och kultur

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Fritidsverksamhet	28,9	-2	31,3	-3	-1,3	1,6
Summa	28,9	-2	31,3	-3	-1,3	1,6
Avvikelse i %					4,80%	7,10%

Verksamheten redovisar ett underskott om 1,3 miljoner kronor beroende på ökade lokalkostnader och ökad administration.

Jämförelse prognoser-utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	-1,3	-1,4	1

Resultatet är i linje med prognosen i tertialrapport 2.

Flyktningmottagning

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2016		Utfall 2016		Avvikelse	
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Flyktningmottagning						
Summa	50	-50	83,1	-83,1	0	-
Avvikelse i %					0,00%	-

För verksamhetsområdet flyktningmottagning har alla kostnader täckts med statsbidrag från migrationsverket. Det har under året varit en stor osäkerhet och eftersläpning av dessa intäkter vilket sent under året bokfördes för året 2016 och första delen 2017. Det är fortfarande osäkert avseende återsökningar för första halvåret 2017 samt schablonersättningar för andra halvåret 2017 varav försiktighet har vidtagits vid uppbokningar av dessa intäkter. Kostnader har även täckts av generalschablon till vissa delar medan en stor del av generalschablonen för 2017 har periodiserats över till 2018-2019 då kostnader för socialt stöd till nyanlända kommer.

Jämförelse prognoser-utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	0	0	0

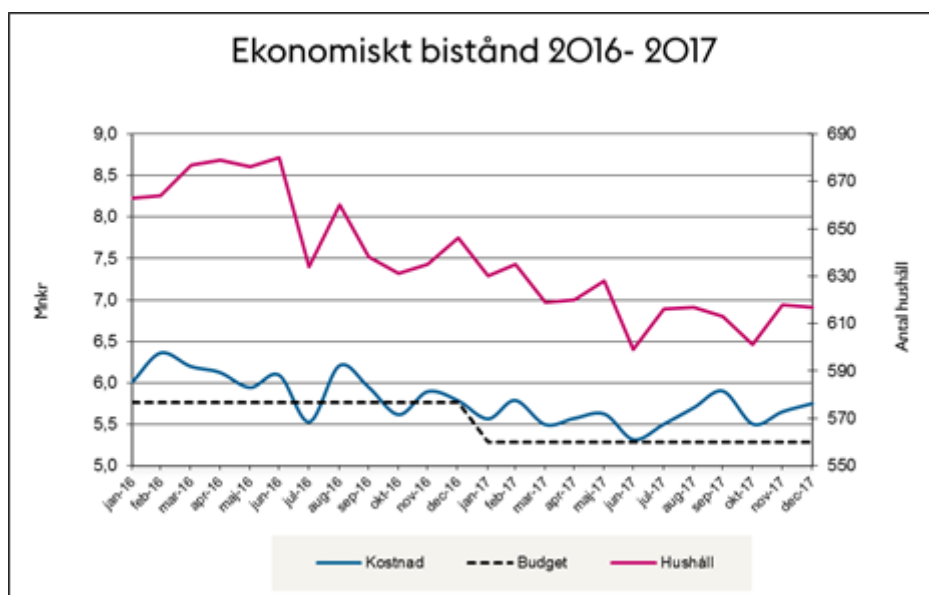
Prognosen för flyktningmottagning har varit 0 hela året precis som utfall.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Utfall jämfört med budget

Verksamhet, mnkr	Budget 2017		Utfall 2017		Avvikelse	
Mnkr	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	2016
Ekonomiskt bistånd	98,8	-2,8	100,4	-6,5	2,1	2,8
Arbetsmarknadsåtgärder	18,6	-3,4	13,5	-3,4	5,1	-0,3
Summa	117,4	-6,2	113,9	-9,9	7,2	2,5
Avvikelse i %					6,50%	2,20%

Verksamheten för ekonomiskt bistånd visar ett överskott om 2,1 miljoner kronor, vilket innebär en liten minskning jämfört med resultatet 2016.

Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd i genomsnitt per månad har minskat från 657 år 2016 till 618 år 2017. Det är en minskning som fortgått i stadsdelen sedan 2010. Som följd av det har nettokostnaden per månad minskat från cirka 5,8 miljoner kronor 2016 till cirka 5,6 miljoner kronor 2017.

Arbetsmarknadsåtgärder redovisar ett stort överskott om 5,1 miljoner kronor främst på grund av omstrukturering och till följd av lägre personal- och lokalkostnader.

Jämförelse prognoser-utfall

Mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Nettoutfall	7,2	4	2

Resultatet avviker något från prognoserna i tertialrapporterna, men verksamhetsområdet redovisar ett överskott som prognostiserat.

Resultatenheter

Förvaltningens resultatenheter var under 2017 fördelade mellan områdena förskola och

gruppboende för personer med funktionsnedsättning. I och med verksamhetsberättelsen upphör Farsta gruppboendestäder att vara en resultatenhet och enhetens fond återförs till nämndens totala resultat. Den samlade resultatfonden minskar med 3,7 miljoner kronor till 7,1 miljoner.

Resultatenheter (tkr)	Bruttobudget	Fond från 2016	Årets resultat 2017	Överföring till 2018	Resultat i % av omslutning	Fond i % av omslutning
Förskolor						
Tallkrogens förskolor	39,24	1,2	-0,5	0,7	-1,30%	1,65%
Gubbängens förskolor	41,3	0,3	-1,3	-1	-3,10%	-2,47%
Hökarängens förskolor	45,72	1,4	-0,6	0,8	-1,30%	1,67%
Sköndals förskolor	42,3	0,7	-1,3	-0,6	-3,00%	-1,33%
Förskolor centrala Farsta	38,95	2,5	0,7	3,2	1,90%	8,28%
Farsta strands förskolor	33,14	2,2	0,4	2,6	1,20%	7,87%
Fagersjö förskolor	30,35	2	-0,6	1,4	-1,90%	4,79%
Summa förskolor	271	10,3	-3,2	7,1	-1,20%	2,63%
Funktionsnedsättning						
Farsta gruppboendestäder	37,64	0,5	-0,5	0	-1,30%	0%
Summa funktionsnedsättning	37,64	0,5	-0,5	0	-1,30%	0%
Summa totalt	308,6	10,8	-3,7	7,1	-1,10%	2,30%

Resultatöverföringen får maximalt uppgå till fem procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett ackumulerat överskott på maximalt tio procent och ett underskott på maximalt fem procent av enhetens bruttobudget.

Investeringar

Arbetet med parkleken Nybygget har löpt enligt plan. Projekteringen av aktivitetspark Måsen kom igång senare än beräknat vilket har lett till att vi inte har kommit så långt som beräknat. Omprioriteringar har skett mellan mindre parkprojekt och reinvestering. Efter samråd med boende om upprustning av en park blev projektet större än kalkylerat. Nämnden biföll även ett medborgarförslag om skejtramp som kom in under året.

I verksamhetsplanen reserverade nämnden medel för att anlägga en öppen vägg för grafitti. Bygglov för väggen kom så sent på året så det inte gick att genomföra.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Ej aktuellt

Stora projekt som inte är investeringar

Ej aktuellt

Ombudgeteringar

Ej aktuellt

Medel för lokaländamål

I samband med tertialrapport 1 ansökte och beviljades nämnden 2,9 mnkr i stimulansbidrag för gruppboende Lilla Sköndal. Nämnden ansökte även om 12,9 mnkr i kompensation för merkostnader i samband med omställning av verksamhet inom äldreomsorg och beviljades 10,0 mnkr av dessa.

Analys av balansräkning

Jämförelse mellan 2016-12-31 och 2017-12-31

Förvaltningens balansomslutning har minskat med 77,9 mkr jämfört med motsvarande period 2016.

Tillgångar

- Förändringar i de balanskonton som avser anläggningstillgångar avser främst ökade investeringar under 2017. Den totala ökningen av anläggningstillgångar på 5,2 procent och ökningen kommer främst från investeringar inom stadsmiljö, stadsdelens parker och att förvaltningen färdigställt och påbörjat flera nya förskolor samt uppstarten av Lilla Sköndals Gruppboestad under 2017.
- Omsättningstillgångarna har under 2017 minskat väldigt mycket jämfört med föregående år, hela 53,4 procent och om ett belopp om 82,6 miljoner kronor. Nästa uteslutande beror minskningen på att fordringar avseende ersättningar avseende ensamkommande flyktingbarn har reglerats och förvaltningen har fått utbetalningar från Migrationsverket. Fordringarna på Migrationsverket har minskat med 25,2 miljoner kronor och de upplupna intäkterna har minskat med 57 miljoner kronor under året. Detta får ses som positivt att dessa fordringar har reglerats då fordringarna till stor del avsåg 2016 och viss osäkerhet kring dessa hade börjat råda.
- Kundfordringarna har ökat något under året med totalt 5,2 procent och detta beror delvis på en viss volymökning under senare del av 2017 avseende barnomsorg och äldreomsorg och att trenden där vänt uppåt.
- Diverse kortfristiga fordringar har berörts tidigare och har minskat markant till stor del beroende på utbetalningar från Migrationsverket. Värt att nämna här är att fordringar hos anställda har minskat med 48,2 % vilket är mycket positivt och visar att arbetet med att minska löneskulderna har gett resultat.
- Den markanta minskningen av upplupna intäkter beror på den stora fordran på Socialförvaltningen på cirka 56,1 miljoner kronor som bokats upp 2016 avseende utbetalning från Migrationsverket, reglerats under slutet av 2017.
- Tillgångar avseende Kassa och bank har inte förändrats nämnvärt under året.

Skulder

- Eget kapital visar skillnaden mellan skulder och tillgångar i balansräkningen. Det egna

kapitalet har minskat med cirka 87,5 miljoner kronor och detta beror på att fordringarna avseende Migrationsverkets utbetalningar för flyktingmottagande 2016 har reglerats.

- Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder har inte förändrats nämnvärt under året.
- Externa leverantörsskulder har minskat med totalt 15,5 miljoner kronor jämfört med föregående år. Minskningen beror på att fler verksamheter är i egen regi 2017 jämfört med föregående år och detta syns då i att leverantörsskulderna har minskat.
- Skulder till staten har ökat markant 2017 jämfört med 2016. Detta beror på att förvaltningen under 2017 hanterat periodiseringen avseende Generalschablonen korrekt och bokat upp detta som en förutbetalad intäkt från Migrationsverket om cirka 34 miljoner kronor.
- Upplupna löner och social avgifterna har ökat något, vilket delvis hänger ihop med den beräkning som gjorts med en löneökning på 2,5 % jämfört med föregående år samt att uppbokningen av upplupna timlöner mer utförligt stämts av med respektive ansvarig chef för att ge större säkerhet i uppbokningen.
- Förutbetalda intäkter har ökat mot föregående år, vilket beror på bidrag för några projekt som utbetalats 2017, men som avser 2018 och ska användas då.
- Upplupna kostnader har minskat jämfört med föregående år vilket delvis beror på att fler fakturor hann komma in i ekonomisystemet på rätt år och attesterades i tid. Samtidigt som flera verksamheter övergått till förvaltningens regi vilket också minskar de upplupna kostnaderna avseende december 2017.

Övrigt

Medel förstärkning bemanning Barn och Ungdom utredning.

Förvaltningen fick under förra året 600 000 kronor som har använts till att utöka gruppen på BoU utredning med en ordinarie socialsekreterare samt en socialsekreterare med längre erfarenhet som kommer arbeta som en slags mobil löpare mellan de olika teamen för att öka kompetens och flexibilitet. Uppdraget för löparen är att täcka upp vid frånvaro, hjälpa till med toppar samt det viktiga uppdraget att vara en erfaren kollega som övriga socialsekreterare kan rådfråga och som kan delge lösningar, metoder och tips för de övriga i gruppen. Förstärkningen var 2 tjänster med lön inklusive PF 50120 kronor á 6 månader med ett resultat på 601.440 kronor.

Antal social-sekreterare	Kostnad (kr)	Antal arbets-ledare	Antal admi-nistratörer	SDN	Erhållet belopp	Återredovisar
2	601440	0	0	Farsta	600 000	0

Medel för att motverka hemlöshet.

2016 beviljades Farsta stadsdelsförvaltning med på 1,2 miljoner kronor för direkta och indirekta insatser som ska motverka hemlöshet.

Förvaltningen har genom enheten IOF Vuxna organiserat ett aktivt uppsökande och samordnande arbete för detta ändamål.

Enheten anställde med dessa medel, en samordnare som tillsammans med 2 koordinatörer har samordnat insatserna.

Gruppen har haft ett tätt samarbete med lokala frivilligorganisationer och lokala kyrkan. Koordinatorerna har startat ett sommarcafé på ett torg i stadsdelen där utsatta hemlösa träffas, för att aktivt kunna erbjuda kontakt och vidare insatser till denna grupp, hemlösa med missbruksproblematik. Genom detta uppsökande arbete har man också lett gruppen hemlösa vidare till stadsdelens lågtröskelverksamhet, där de har fått mat genom soppkök och även kläder och vidare rådgivning.

Koordinatorerna har även arbetat tillsammans med Sociala Insatsgruppen för att nå hemlösa ungdomar, 2 ungdomar har genom detta arbete lyckats få försökslägenheter.

Enheten IOF vuxen har till 2018 även organiserat myndighetsutövningen på så sätt att en så kallad informationsgrupp har startat, med erfarna socialsekreterare som tar första samtal för rådgivning och start av utredning, och akuta pågående ärenden. Denna grupp har en koordinator med direkt ansvar för just gruppen hemlösa med missbruk eller psykisk ohälsa och som samarbetar med den uppsökande verksamheten.

Synpunkter och klagomål

Undantaget park- och stadsmiljöverksamheten som generellt har en högre rapporteringsfrekvens, rapporterade verksamheterna cirka 200 klagomål och synpunkter för 2017. Vid händelser inom socialtjänstverksamhet, som kan innebära konsekvenser för den enskildes fysiska och/eller psykiska hälsa, noteras i klagomålsredovisningen huruvida rapportering enligt lex Sarah skett.

Samtliga rapporterade klagomål har besvarats, och där brister identifierats har åtgärder vidtagits.

28 synpunkter avseende bemötande har inkommit, varav 6 var beröm för personalens goda och trygga bemötande. Ett av dessa handlade om förskolepersonals trygga bemötande kring terrordådet som drabbade Stockholm i april. Återstående klagomål på dåligt eller otrevligt bemötande har åtgärdats genom samtal och uppföljning med berörd personal, och genom dialog med berörda brukare och anhöriga där det varit relevant. Fyra rapporter om kränkande behandling av barn i förskolan har utretts och åtgärdats.

Under året har det också kommit en handfull skrivelser med krav på omedelbart byte av förskola (både kommunal och fristående). Vårdnadshavarnas förväntningar har inte uppfyllts under inskolningen alternativt har barnet ett funktionshinder som man inte tycker att förskolan hanterar på ett fullvärdigt sätt.

8 klagomål gäller bristande information, varav ett klagomål gällde otillräcklig information till landstinget om en vårdplanering. Detta klagomål visade sig vara felaktigt och korrekt information hade lämnats. Två av dem gäller att personal missat att informera om att hemtjänstkunder lagts in på sjukhus. Detta har åtgärdats genom genomgång med all personal av rutinerna vid kunders sjukhusvistelse. Ett klagomål gällde bristande information till anhörig vid fallincident.

Ett par synpunkter har inkommit avseende kontinuitet inom förskolan, då föräldrar har önskat behålla personal som de uppskattat, men som valt att börja på annan förskola. Klagomål har också inkommit avseende kontinuitet i hemtjänsten, då en kund tycker att hens stöd utförts av alltför många personer. Schemat och planeringen för kunden sågs då över och åtgärdades.

Tre klagomål har avsett tillgänglighet, och då gällande handläggares och personliga assistenters tillgänglighet via telefon.

Ett flertal klagomål gällande störningar i boendeverksamheter har inkommit, men också klagomål på störningar från buller från ombyggnation vid en förskola. Dessa klagomål har hanterats i verksamheterna genom att på olika sätt minska de boendes och barnens exponering för störningar och buller.

18 klagomål har avsett verksamhetens utförande - insatser som inte utförts i enlighet med beställning. Det har handlat om bland annat dålig städning, ej genomförda hembesök eller att personal inte stannat hela den avtalade tiden. Dessa klagomål har åtgärdats i dialog med berörd personal och brukare har fått nya tider för att tillgodose deras behov. Ett klagomål gällde ett beslut där det inte framgick vilken lagstiftning och paragraf beslutet grundade sig på. Klagomålet rörde även utförandet av beviljade hemtjänstinsatser. Klagomålen har åtgärdats genom dialog med invånaren, information och hjälp med att lämna sina synpunkter till ansvarig utförare, och i frågan om beslutet som saknade hänvisning till lagstiftning fick den sökande också ett korrigerat beslut.

Under året har 13 rapporter enligt Lex Sarah inkommit varav en incident bedömts innebära allvarligt missförhållande och har anmälts till IVO. Samtliga rapporter har utretts eller är under utredning, vilket också inkluderar åtgärder och uppföljning av åtgärder där brister identifierats.

Park- och stadsmiljö

Antalet synpunkter, felanmälningar och klagomål har ökat från 439 till 561 vid en jämförelse med 2016. Antalet anmälningar via appen Tyck till har ökat med cirka 50 procent, vilket tyder på allt fler använder appen och att appen underlättar både för invånarna att lämna synpunkter och för förvaltningen att snabbt få kännedom om brister och kunna åtgärda dem. Det som ökat mest är felanmälningar på lekplatser. På parklekarna Starrmyran och Nybygget har felanmälningarna ökat mest. På Starrmyran beror det på en trasig gummibeläggning som åtgärdades under sommaren. På Nybygget är orsaken konflikter mellan skejtare och de som kör sparkcykel samt att det är väldigt många besökare.

Typ	2016	2017
Beröm	14	10
Felanmälan	83	164
Fråga	164	189
Idé	22	33
Klagomål	156	165
Totalsumma	439	561

Övrigt